

9.9.2015

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTO

Keskustelupöytäkirja

13 – 2015

Kokousaika: 9.9.2015 klo 18.00 – 21.28

Kokouspaikka: Vanha Raatihuone, Aleksanterinkatu 20

Keskustelupöytäkirjaan on kirjattu vain ne kaupunginvaltuuston esityslistan
asiakohdat, joissa on käytetty puheenvuoro.

HELSINGFORS STADSFULLMÄKTIGE

Diskussionsprotokoll

13 – 2015

Mötestid: 9.9.2015 kl 18.00 – 21.28

Mötesplats: Gamla Rådhuset, Alexandersgatan 20

I diskussionsprotokollet har antecknats bara de ärenden på stadsfullmäktiges föredragnings-
lista i vilka någon har yttrat sig.

9.9.2015

202 §.....	5
Esityslistan asia nro 5	5
VARHAISKASVATUSLAUTAKUNNAN KAHDEN JÄSENEEN JA PUHEENJOHTAJAN VALINTA.....	5
Valtuutettu Kivekäs.....	5
Valtuutettu Ebeling.....	5
Valtuutettu Rissanen.....	5
Valtuutettu Männistö	6
203 §.....	6
Esityslistan asia nro 6	6
KULTTUURI- JA KIRJASTOLAUTAKUNNAN VARAJÄSENTEN VALINTA	6
Valtuutettu Kivekäs.....	6
Valtuutettu Ebeling.....	6
Valtuutettu Rissanen.....	6
204 §.....	7
Esityslistan asia nro 7	7
KULTTUURI- JA KIRJASTOLAUTAKUNNAN JÄSENEEN JA PUHEENJOHTAJAN VALINTA	7
Valtuutettu Kivekäs.....	7
205 §.....	7
Esityslistan asia nro 8	7
VANHUSPALVELULAIN MUKAINEN SUUNNITELMA IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN TOIMINTAKYVYN TUKEMISESTA SEKÄ IÄKKÄIDEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUISTA	7
Kaupunginjohtaja Pajunen	7
Valtuutettu Vuorjoki.....	8
Valtuutettu Hakanen	9
Valtuutettu Asko-Seljavaara	11
Valtuutettu Karhuvaara	12
Valtuutettu Muurinen.....	14
Ledamoten Brettschneider.....	15
Valtuutettu Urho.....	17
Valtuutettu Rautava (vastauspuheenvuoro).....	18
Valtuutettu Hakanen (vastauspuheenvuoro).....	18
Valtuutettu Vuorjoki (vastauspuheenvuoro)	19
Valtuutettu Asko-Seljavaara (vastauspuheenvuoro)	19

9.9.2015

Valtuutettu Skoglund.....	19
Valtuutettu Anttila.....	21
Valtuutettu Rantanen	22
Valtuutettu Koivulaakso	23
Valtuutettu Juva	23
Valtuutettu Karhuvaara	25
Valtuutettu Taipale.....	26
Valtuutettu Huru.....	27
Valtuutettu Koulumies.....	27
Valtuutettu Valokainen.....	28
Kaupunginjohtaja Pajunen.....	29
208 §.....	29
Esityslistan asia nro 11	29
LASTEN JA NUORTEN PSYKIATRISTEN PALVELUJEN TOTEUTUMISEN SEURANTA	29
Valtuutettu Vuorjoki.....	29
Valtuutettu Urho (vastauspuheenvuoro)	30
Valtuutettu Storgård.....	31
Valtuutettu Arajärvi	32
Valtuutettu Hakanen	32
Apulaiskaupunginjohtaja Viljanen	33
Valtuutettu Sydänmaa	34
Ledamoten Wallgren.....	34
Ledamoten Brettschneider.....	35
Valtuutettu Urho.....	36
Valtuutettu Pakarinen	37
Valtuutettu Holopainen	37
Valtuutettu Malin	38
Valtuutettu Urho (vastauspuheenvuoro)	38
Valtuutettu Alanko-Kahiluoto	39
Valtuutettu Holopainen (vastauspuheenvuoro).....	39
Ledamoten Storgård.....	40
Apulaiskaupunginjohtaja Viljanen	40
209 §.....	41
Esityslistan asia nro 12	41
HELSINGIN KAUPUNGIN TYÖTERVEYS -LIIKELAITOKSEN PERUSTAMINEN.....	41
Apulaiskaupunginjohtaja Viljanen	41
Valtuutettu Rissanen.....	43
Valtuutettu Koulumies.....	43
Valtuutettu Urho.....	43

9.9.2015

Valtuutettu Rantanen	43
Apulaiskaupunginjohtaja Viljanen	44
Valtuutettu Hakanen	44
Valtuutettu Urho.....	45
Valtuutettu Vuorjoki.....	45
Valtuutettu Männistö	45
Valtuutettu Muttilainen	46
Valtuutettu Hakanen	46
Valtuutettu Rauhamäki	46

9.9.2015

202 §

Esityslistan asia nro 5

VARHAISKASVATUSLAUTAKUNNAN KAHDEN JÄSENEEN JA PUHEENJOHTAJAN VALINTA

Valtuutettu Kivekäs

Kiitos, puheenjohtaja.

Esitän varhaiskasvatuslautakunnan jäseneksi ja puheenjohtajaksi Emma Karia.

Valtuutettu Ebeling

Arvoisa puheenjohtaja.

Tuossahan esityslistalla todetaan, että kaupunginvaltuusto päättää myöntää Sanna Vesikansalle vapautuksen kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsenen ja puheenjohtajan luottamustoimista ja niin edelleen, mikä on ilman muuta tietenkin virheellinen päätösehdotus. Mutta eikö valmisteleva virkamies tai kukaan kaupunginhallituksen jäsenistä huomannut virhettä? Ei ole hyvää toimintaa, kun ilmeisen virheellinen päätösehdotus tulee kaupunginvaltuustoon. Mutta siis totta kai varhaiskasvatuslautakunta tarvitsee uuden puheenjohtajan, ja niin tehtäköön.

Valtuutettu Rissanen

Puheenjohtaja.

Olisin vain halunnut todeta tämän saman, jonka valtuuston puheenjohtaja, että kunnia sille, jolle kunnia kuuluu, eli kaupunginhallituksen jäsenen Honkasalo tämän huomasi. Hämmästyttävää, että tämä ei ole tänne papereihin päätyneet sitten.

9.9.2015

Valtuutettu Männistö

Puheenjohtaja.

Esitän Tuomas Tiihosen tilalle Juha Levo varsinaiseksi jäseneksi ja varajäseneksi hänelle Lauri Skön.

203 §

Esityslistan asia nro 6

KULTTUURI- JA KIRJASTOLAUTAKUNNAN VARAJÄSENTEN VALINTA

Valtuutettu Kivekäs

Arvoisa puheenjohtaja.

Esitän kulttuuri- ja kirjastolautakunnan varajäseneksi Maria Vuorelmaa.

Valtuutettu Ebeling

Arvoisa puheenjohtaja.

Haluan vaan tässä yhteydessä kysyä, että mitä tekemistä erityisesti Jani Ryhäsen SDP:n valinnalla 16.1.2013 kulttuuri- ja kirjastolautakunnan varajäseneksi on Verna Castrénin kanssa. Eikö silloin valittu kaikki muutkin jäsenet ja varajäsenet? Eli tässäkin esityslistateksti on outo.

Valtuutettu Rissanen

Olisin vain sanonut, kun tähän jäi silloin viimeksi pöydälle tämän Castrénin osalta, kun Ryhäsen tilalle valittiin jo edellisessä kokouksessa.

9.9.2015

204 §

Esityslistan asia nro 7

KULTTUURI- JA KIRJASTOLAUTAKUNNAN JÄSENEEN JA PUHEENJOHTAJAN VALINTA

Valtuutettu Kivekäs

Kiitos, puheenjohtaja.

Esitän kulttuuri- ja kirjastolautakunnan puheenjohtajaksi kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen Jukka Relanderia ja kulttuuri- ja kirjastolautakunnan uudeksi jäseneksi valtuutettu Outi Alanko-Kahiluotoa.

205 §

Esityslistan asia nro 8

VANHUSPALVELULAIN MUKAINEN SUUNNITELMA IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN TOIMINTAKYVYN TUKEMISESTA SEKÄ IÄKKÄIDEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUISTA

Kaupunginjohtaja Pajunen

Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

Olemme käsittelemässä Stadin ikäohjelmaa. Tämä ikäohjelmahan, varsinaisesti hyväksyttävä materiaali, on Stadin ikäohjelma 2015—2016, Helsingin sosiaali- ja terveyspalvelut ikääntyneille toisena ja tilastotietoja ikääntyneelle väestölle. Tämä muodostaa kokonaisuuden. Tästä aiheesta on luottamushenkilöportaalissa osastopäällikkö Juha

9.9.2015

Jolkkosen esitys kaupunginhallitukselle, enkä sitä ole ajatellut tässä toistaa. Mutta se kertoo ensisijaisesti tämän valmistelun prosessista ja myös ikäohjelman keskeisistä linjauksista, joita tietenkin voi mainita, että keskeistä on 5 toimenpidekokonaisuutta: "Tieto käyttöön ja voimaa vaikuttamiseen", "Käyttäjälähtöiset palvelut", "Iätöntä asumista", "Muis-tiystävällinen Helsinki" ja "Luotuja liikkumaan".

Kysymyksessähän on ohjelma, joka ikään kuin kulkee rinnalla Helsin-gin kaupungin valtuustostrategian kanssa sitä täydentävänä elementti-nä. Kun siirrymme seuraavaan strategiakauteen, niin silloin on tarkoi-tuksena sitten, että kaupunginhallituksen 31.8. päätöksen mukaisesti valtuustolle tullaan tekemään selvitys, ohje tämän nyt hyväksyttäväksi esitettävän ohjelman toteuttamisesta ja ohjelman vaatimista resursseis-ta. Tämä siis seuraavaan strategiavalmisteluun mennessä. Varsinainen valmistelu asiassahan on tehty sosiaali- ja terveystieteissä ja päätös-esitys perustuu sosiaali- ja terveystieteiden esitykseen, jonka jäl-keen on seurannut laaja lausuntokierros, jonka lausunnot ovat tämän asian liitteenä.

Arvoisa puheenjohtaja.

Tämä alkuun, kun käsittely aloitetaan.

Valtuutettu Vuorjoki

Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

Tässä suunnitelmassa on paljon hyvää. Tämän valmistelu on ollut esi-merkillisen demokraattista, ja tässä on hyvä suunnitelma siitä, miten edistetään vanhusten osallistumista, liikkumista ja asumista. Toisaalta tämä suunnitelma ei ratkaise niitä ongelmia, joita meillä vanhustenhoi-dossa tällä hetkellä on. Yleensä elämän loppupuolella tarvitaan hoivaa. Vaikka me kuinka hyvin pystyisimme tukemaan vanhusten liikkumista ja vaikuttamismahdollisuuksia, niin meille jää silti se kysymys, miten turvataan ihmisarvoinen elämä siinä vaiheessa, kun vanhus ei enää pärjää omin avuin.

Sosiaali- ja terveystieteiden jäsenenä minä saan paljon palautetta vanhustenhoidosta sekä kuntalaisilta että työntekijöiltä. Tässä palaut-teessa tulee selvästi esille kaksi isoa asiaa: ensinnäkin, että kotihoi-dossa on liian huonokuntoisia vanhuksia, palveluasumiseen on liian vaikea päästä, ja toiseksi työntekijät erityisesti kotihoitossa eivät ehdi tehdä työtään riittävän hyvin.

9.9.2015

Ne tarinat, joita kotihoidon asiakkaista kuulee, ovat välillä sellaisia, joista tulee paha olla. Ne ovat tarinoita esimerkiksi vanhuksista, jotka makaavat yksin kotona – makaavat päivät sängyssä, koska eivät uskalla nousta sängystä pois, koska eivät enää muista, missä ovat, ja seinän takaa kuuluu ääniä, jotka pelottavat. Tällainen vanhus on hirveän onnellinen siinä vaiheessa, kun kodinhoitaja tulee 15 minuutiksi käymään sinne ja hän saa hetken olla toisen ihmisen seurassa. Nämä ovat myös tarinoita omaisista, jotka ovat töissä, hoitavat omia lapsiaan, omaa perhettään, ja siinä sivussa yrittävät jollakin tapaa pitää huolta omista vanhemmistaan, jotka asuvat kotona, ja on jatkuva pelko siitä, miten heille käy – pärjäävätkö he kotona, eksyvätkö he jonnekin, tapahtuuko heille kotona jotakin? – kun oikeastaan tuntuu, että he tarvitsisivat jatkuvaa valvontaa, mutta palveluasumiseen ei pääse.

Meillä on selkeästi tämän valtuustokauden linjaus ollut se, että kotihoidon osuutta nostetaan. Kuitenkin on myös tärkeää, että palveluasumiseen tai yhteisölliseen asumiseen ihminen pääsee siinä vaiheessa, kun se on hänen elämänlaatunsa kannalta paras vaihtoehto. Sen takia siinä vaiheessa, kun siirrytään seuraavalle valtuustokaudelle, on tärkeää pysähtyä miettimään, onko menty liian pitkälle siinä, miten vaikeaa palveluasumiseen päästä, ja ovatko nämä kriteerit oikeat. Tärkeää on, että siinä vaiheessa kun näitä päätöksiä tehdään tämän valtuustokauden jälkeen, niin meillä on myös oikeaa tietoa käytettävissä sen pohjaksi, mikä tilanne on tällä hetkellä.

Sen takia minä teen seuraavan ponsiesityksen:

Ennen seuraavan valtuustostrategian valmistelua selvitetään, miten nykyiset palveluasumiseen pääsyn kriteerit turvaavat vanhusten hyvän hoidon ja elämänlaadun. Selvitystyössä kuullaan henkilöstöä, asiakkaiden edustajia, vanhusneuvostoa ja vanhusjärjestöjä.

Kiitos.

Valtuutettu Hakanen

Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

On hyvä, että vanhuspalvelulain edellyttämä suunnitelma saadaan lopultakin valtuuston käsittelyyn. SKP:n ja Helsinki-listojen ryhmään on tällaista ohjelmaa vaatinut jo 5 vuoden ajan. Hyvä on myös se, että valmistelussa on kuultu asukkaita, koottu tietoja ja verkostoiduttu.

9.9.2015

Ikäohjelman suurin ongelma tulee ilmi heti sen johdannossa. Siinä kerrotaan, mitä suunnitelman tulee lain mukaan sisältää, mutta jätetään kuitenkin pois se lain kohta, jonka mukaan ohjelmassa tulee myös osoittaa tarvittavat voimavarat palvelujen määrän ja laadun kehittämiseksi. Kun ei puhuta rahasta eikä henkilöstöresursseista, jää ohjelma torsoksi.

Toinen perusongelma on se, että vaikka ohjelmassa on arvioitu palvelutarpeita ja ohjelmaa varten on tehty paljon työtä tässä suhteessa, eivät esitetyt toimenpiteet perustu näihin arvioihin, vaan valtuuston vuoden 2013 strategiaohjelmaan. Tämä tarkoittaa käytännössä palvelujen alibudjetoimisen jatkamista.

Tätä nyt käsiteltävää ohjelmaa ei auta, jos voimavaroja arvioidaan vasta seuraavan valtuuston strategiaa valmisteltaessa, kuten kaupunginhallitus esittää – siis vasta vuonna 2017. Ehdotan, että päätösesityksen loppuun lisätään: Hyväksyessään Stadin ikäohjelman valtuusto edellyttää, että sen tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavista voimavaroista tehdään arvio ja esitykset osana vuoden 2017 talousarvion valmistelua. Tämän tietysti olisi voinut optimistisesti esittää tapahtuvan jo ensi vuoden talousarvion valmistelussa, mutta koska tässä on kysymys hyvin laajasta ohjelmasta, lienee kohtuullista antaa hieman enemmän aikaa kuin muutama viikko.

SKP:n ja Helsinki-listojen ryhmä haluaa ottaa lisäksi esille neljä haastetta: kotihoidon, palveluasumisen, lähipalvelut ja henkilöstömitoituksen. Kotihoidon palvelujen sisältö tulee meidän mielestämme määritellä laajemmin, aidosti vanhusten tarpeista lähtien. Sairaanhoidon lisäksi tarvitaan palveluja, jotka helpottavat asioimista, siivousta, ulkoilua ja muuta arjen sujumista. Eriarvoisuutta lisäävät palvelusetelit eivät ole oikea vastaus tähän. Kotihoitoa pitää olla tarjolla myös äkillisesti muuttuvissa tilanteissa. Siksi on hyvä, että sote-virastossa päivystävän kotihoidon yksiköitä aiotaan perustaan kaikkiin suurpiireihin.

Vanhusneuvoston lausunnossa arvostellaan ikäohjelmaa asumisen vaihtoehtojen puutteesta. Kaupungin palveluasuntoihin on mahdollisuus vain harvoilla ja vasta hyvin huonokuntoisilla. Tarvitaan lisää kaupungin omia edullisia palveluasuntoja, muun muassa Riistavuoressa kehiteltyä kodinomaista palveluasumista, johon kuuluu myös kulttuuria, liikuntaa ja muuta yhdessä tekemistä. Tarvitaan myös laitoshoidon, jota ei pidä enää vähentää. Lisäksi tarvitaan resursseja vanhusten asuntojen muutostöihin, jotta niitä ei tarvitse odottaa jopa kuukausia.

Asukastilaisuuksissa ja vanhusneuvoston lausunnossa on korostettu lähipalvelujen, eritoten lähiterveysasemien merkitystä. Onkin syytä ar-

9.9.2015

vioida uudelleen palveluverkkosuunnitelmia ja luopua aikeista keskittää terveysasemat vain muutamiin jättyksiköihin.

Lopuksi, puheenjohtaja.

Kun vanhuspalvelulaki säädettiin, kiisteltiin henkilöstömitoituksesta. Lopulta päädyttiin aiottua matalampiin mitoituksiin, ja nekin vain suosituksina. Vanhainkodeissa ja tehostetun palveluasumisen alueella suositus on vähintään 0,5 hoitajaa asukasta kohti. Nyt Juha Sipilän hallitus on leikkaamassa tästäkin 1/5:n pois ja löysäämässä pätevyysvaatimuksia.

Tähän ohjelmaan liittyy monia muitakin tarpeita, mutta esitän lopuksi 4 pontta, jotka löytyvät sieltä järjestelmästä. Ne koskevat kotihoidon päivytyävien yksiköiden resurssien turvaamista, ympärivuorokautisen vanhuspalvelun hoitohenkilöstömitoituksia sekä kaupungin resursseja vanhusten kotona omatomista selviytymistä helpottaviin asunnonmuutostoihin.

Lopuksi kannatan valtuutettu Vuorjoen esitystä ponnesta.

Kiitos.

Valtuutettu Asko-Seljavaara

Arvoisa rouva puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

Stadin ikäohjelma 15—16 on tehty laajapohjaisessa verkostossa, jossa olen itse ollut mukana, koska olen vanhusneuvoston puheenjohtaja. Laki määrää nimittäin tällaisen suunnitelman tekemisen valtuustokausittain, ja se tulee hyväksyä valtuustossa, mikä nyt tänään on tapahtumassa. Vanhusneuvosto oli innolla mukana verkostossa ja painotti etenkin lähipalveluiden säilyttämistä, kuten Hakanen jo sanoi, ja yhteisöllistä asumista, kuten Anna Vuorjoki kertoi. Parhaita, mitä kuulimme, olivat lukuisat asukastilaisuudet, joista saimme eniten tietää, mitä asioita vanhusväestö painotti.

Stadin ikäohjelma on jaettu viiteen osa-alueisiin, joista ensimmäinen oli tiedotus ja tiedonsaanti. Se onkin erittäin tärkeä, vaikea alue, sillä suurimmalla osalla hyvin vanhoja ihmisiä ei ole mitään nettiä ja tietokonetta, kuulo on huono ja kontaktit ulkomaailmaan ovat vähäiset. He saattavat tavata vain kotihoitajan pari kolme kertaa vuorokaudessa ja katsoa TV:tä, jos näkevät. Tiedonsaantia on siis kaikin tavoin parannettava.

9.9.2015

Asumiseen on paljon toivomuksia, kuten edelliset puhujat kertoivat. Halutaan lisää vuokra-asuntoja, pieniä huoneistoja niiden vuokra-asuntojen sisällä, ja sitten paljon yhteisiä tiloja. Meidän täytyy muistaa Helsingissä, että meillä on mahdollisuus rakentaa näitä vanhusten taloja sellaisille alueille, missä on paljon palveluja, joissa on päiväkotia, kouluja, että nämä ihmiset ovat toiminnan keskellä. Myös olemme ajatelleet, että eivätkö todellakin esimerkiksi opiskelijat voisi asua lähellä vanhuksia siten, että vanhukset voisivat käyttää näitä opiskelijoita apunaan ja maksaa heille siitä pienestä palvelusta, minkä he tekisivät.

Koskelaan on suunnitteilla tämä Muistikylä, ja se onkin erittäin tärkeä, sillä vaikeasti muistisairailla ihmisillä on yleensä liikuntakykyisiä, mutta he eivät enää muista, missä he ovat, joten heidän täytyy olla sellaisella aidatulla alueella. Semmoiseenhan tämä kaunis Koskelan puisto sopii.

Terveysasemat on todella – niin kuin Hakanen sanoi – säilytettävä kaupunginosissa ja luotava muitakin palveluja lähelle ihmisiä. Terveystenhoito tulee muuttamaan nopeasti sähköiseksi ja silloin ei enää tarvita sellaisia jättiläismäisiä tiloja, joihin mennään.

HSL painottaa esteettömyyttä liikennevälineissä, mutta se ei riitä. Jos kulkeminen on huonoa, ei pääse edes pysäkille. Vaikka olisi mikä matkalattialaite, niin ei sinne pääse sisään. Silloin tarvitaan lisää matkakojuksia, jotka me valitettavasti jouduimme vähentämään. Siitä olemme saaneet erittäin paljon valituksia. Pitää myös kehittää uusia kuljetusmuotoja. Teenkin seuraavan ponnin:

Hyväksyessään Stadin ikäohjelman, joka painottaa kuntoutusta, kotona asumista, valtuusto kehottaa sosiaali- ja terveystoimintaa yhteistyössä HSL:n kanssa kehittämään vanhusten ja samalla vammaisten kuljetusmahdollisuuksia, jotta he pääsevät tarjottuihin palveluihin.

Valtuutettu Karhuvaara

Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

Ensin haluan kannattaa valtuutettu Askon-Seljavaaran kuljetusasioihin liittyvää pontta.

Tämä ohjelmaprosessi oli todella hyvin viety asiakkaiden kanssa yhteistyössä alueellisesti. Minä olin muutamissa tilaisuuksissa mukana ja ihmiset todella aktiivisesti siellä osallistuivat tämän ohjelman tavoittei-

9.9.2015

den tekemiseen. Tässä oli hirveän hyvin huomioitu se, että kaikki eivät kykene digitaaliseen ja internetissä tapahtuvaan asiointiin. Olenkin todella iloinen, että kaupunki on panostanut kunnolliseen neuvontaan, puhelinneuvontaan ja myös painettuihin ohjelmiin ja ohjeisiin, asukasin-fojen järjestämiseen ja muuhun vastaavaan. Ne ovat entistä tärkeämpiä nyt, kun vielä saamme sote-uudistuksen tähän sotkemaan ihmisten ajatuksia palveluntuottamisesta.

Ohjelmaan on kirjattu kattavasti tämän hetken tilanne ja tavoitteet, jotka eri virastojen ja organisaation on pyrittävä täyttämään. Jopa muutaman hankkeen vastuutaho on mainittu selkeästi. Mutta miten nämä virastoja varten kirjatut toimenpidetavoitteet näkyvät oikeasti helsinkiläisen ikäihmisen kohdalla? Siihen muistaakseni vanhusneuvostokin kiinnitti lausunnossaan huomiota. Mitkä ovat ne konkreettiset toimenpiteet, joita tehdään? Pitäisikö laatia vielä selkeästi strukturoidut toimintatavat erilaisiksi konseptiksi ainakin yleisimpien asiakastapahtumien varalle?

Ihmettelin myös sitä, että tästä ikäohjelmasta itse asiassa puuttuu niin tärkeä asia kuin kunnianhimo. Me elämme Suomessa, jonka täytyisi näkyä myös kansainvälisillä foorumeilla, koska olemme kaikkein nopeiten ikääntyvä eurooppalainen maa. Olisin toivonut näkeväni uusia konkreettisia näkökulmia muun muassa näissä asuntojärjestelyissä, sosiaalisuudessa ja muussa vastaavassa.

Sitten vielä ihmettelen sitä, että kun meillä on esimerkiksi EU:ssa rahaa selvästi terveydenhuollon prosesseihin ja niiden uusien toimintamallien kehittämiseen, muun muassa Euroopan komission Horizon 2020 -ohjelma. Siellä oli muistaakseni 1 200 miljoonaa euroa rahaa tähän – jos minä en nyt ihan väärin muista, se rahasumma oli ihan hirveä. Siinä haetaan erilaisia toimijajäseniä näihin eri prosesseihin, niihin uusiin toimintamalleihin ja mitä tavoitteita ja tutkimuksia, joilla osoitetaan hyviä toimintatapoja ja käytäntöjä on jo olemassa. Niitä olisin toivonut jotenkin tänne kirjattavan.

Sitten minä katsoin eilen tällaista Global AgeWatch Indexiä, missä yli 60-vuotiaiden ihmisten elämänlaatua oli 96 maan alueella seurattu. Suomi oli siellä kohdalla 15 vuonna 2014. Maita oli siis 96. Norja, Ruotsi ja kaikki muut Pohjoismaat menivät meitä selvästi edelle. Näitä tällaisia tutkimuksia voisi virasto kyllä pikkuisen enemmän vielä huomioida näissä ohjelmissa.

Hieman olisi voinut ehkä käsitellä myös kaupungin palveluja asiakkaiden tarpeiden, terveyshyödyn, toimintakyvyn ja ennaltaehkäisyyn, ennakkoivuuden pohjalta. Minä jatkan tästä vielä hetken toisessa puheenvuorossa.

9.9.2015

Valtuutettu Muurinen

Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

Edellisen kerran ikääntyneiden asioita mietittiin Helsingissä syväliemmin vuonna 2006, jolloin tuli voimaan viimeinen vanhuspalveluohjelma. Senkin jälkeen kunnilla on ollut velvollisuus laatia ikääntymispoliittisia ohjelmia väestön ikääntymiseen varautumiseksi, mutta Helsinki on ollut niitä harvoja isoja kuntia, joissa tällaista ohjelmaa ei ole haluttu tehdä. Meillä on ollut vain muutamia vanhusten palveluja koskevia yleisiä lausumia kaupungin strategiaohjelmassa, mutta pidemmälle menevä visiointi on ollut melko vähäistä tai ainakaan sitä ei ole tuotu esille.

Stadin ikäohjelman valmistelua voi todella kiittää, niin kuin se on täällä jo kuultu muutaman kerran. Siihen on otettu mukaan laajasti kaupungin eri hallintokuntia sekä ikääntyneiden edustajia ja muita tahoja.

Vanhuspalvelulain tärkeiden tavoitteiden, muun muassa kotona asumisen ja kuntoutuksen toteutumiseen tarvitaan kaikkien hallintokuntien panosta. Erittäin tärkeä Stadin ikäohjelman tavoite on ikääntyneiden asumismahdollisuuksien kehittäminen. Se edellyttää ainakin kaupunkisuunnittelun, kiinteistöviraston sekä sosiaali- ja terveystieteiden yhteistä panosta. Ei ole merkityksetöntä, mihin ikääntyneille tarkoitettuja asuntoja rakennetaan ja millaisia palveluja sekä liikennejärjestelyjä alueelle suunnitellaan. Sekin täällä on tullut jo esille.

Kuntoutuspalveluista ohjelmassa oli vain muutama maininta. Kuulin juuri Kuntapäivillä, että esimerkiksi aivoverenkiertohäiriön jälkeen melko intensiivistä kuntoutusta tarvitsevista sitä saa vain noin puolet. On edelleen mahdollista, että akuuttitilanne hoidetaan erikoissairaanhoidossa ensiluokkaisesti, mutta jatkokuntoutuksen jäädessä etenkin iäkäämmillä heikoksi menetetään paljon toimintakykyä. Siksi on hyvä, että Stadin ikäohjelmassa on kuitenkin huomioitu liikuntamahdollisuuksien lisääminen yhtenä terveyden edistämisen ja kuntoutuksen mahdollisuutena.

Tärkeää on myös muistiystävällisen kaupungin edistäminen. Tulevaisuudessa meillä on keskuudessamme ikääntyneiden ihmisten määrän lisääntymisen vuoksi myös entistä enemmän muistisairauksia sairastavia ihmisiä. Aivoterveysten edistämisen lisäksi meidän kaikkien on syytä tukea muistisairaiden mahdollisimman aktiivista toimijuutta yhteisössä sekä vastustaa kaikenlaista ikäsyryntää.

9.9.2015

Se, mihin olen Stadin ikäohjelmassa hiukan pettynyt, on sen lyhyt aikajänne: vain valtuustokauden loppuun. Kuten jo alussa sanoin, pidemmän ajan visiointi puuttuu. Sosiaali- ja terveystalvveluosiassa on ansiokkaasti kuvattu nykytila – kiitos – mutta palveluja on jatkossa syytä kehittää eteenpäin ja luoda uusiakin.

Kaikkiaan Stadin ikäohjelmassa on paljon hyviä asioita turvallisen ikääntymisen edistämiseksi. Edellisen vanhuspalveluohjelman linjauksilla muutettiin vanhusten palvelujen rakennetta voimakkaasti. Monipuoliset palvelukeskukset ovat tänä päivänä tärkeitä alueellisia tukipisteitä kodeissa asuville ja asumisyksiköitä niille, jotka eivät enää voi asua yksityisasunnoissa. Eikä iäkkäiden tarvitse enää asua pitkäaikaisesti sairaalassa tai sairaalamaisissa oloissa. Toivotaan, että vanhusten palvelujen kehitys jatkuu. Ehkä täällä mainittu Muistikylä-konsepti on valtuustokauden lopussa jo pilottivaiheessa, kun saamme raportin tämän ohjelman toimenpiteiden etenemisestä.

Kiitos.

Ledamoten Brettschneider

Värderade ordförande. Bästa fullmäktigeledamöter.

Det är synnerligen positivt att vi, att Helsingfors nu får ett utförligt, detaljerat seniorprogram. Ett vardagligt namn på svenska Stadin ikäohjelma låter mycket, lennokkaampi så att de skulle gärna ha kunnat hitta på någonting motsvarande också på svenska. Men okej, vi nöjer oss med Seniorprogram. De förslagen som redan ett par år har varit i kraft så förutsätter ju att ett sådant skall utformas till kommuner, så det är inte för tidigt att vi också nu får ta ställning till detta seniorprogram. Det är också positivt att så många olika sektorer genom stadens förvaltning har varit involverade i uppgörandet av programmet, och därmed, får vi hoppas, också förbundet sig att genomföra sin egen andel, och att samarbeta med de andra rotlarna, så att de goda intentionerna i programmet också kommer att förverkligas.

Haluan kiinnittää pariin asiaan huomiota. On tietenkin monta asiaa, joista voisi tässä puhua, mutta kuitenkin pariin asiaan. Ensinnäkin ruotsinkielisten seniorien lukumäärä suhteessa samanikäisiin suomenkielisiin. Ruotsinkielisen väestön osuus Helsingin kokonaisväestöstä on noin 6 %. Yli 65-vuotiaista 10 % on ruotsinkielisiä – suhteessa siis samanikäisiin suomenkielisiin – eli melkein 2-kertainen määrä. Yli 85-vuotiaista 12,5 % on ruotsinkielisiä. Melkoinen ero tähän 6 %:iin. Tämä tosiasia tulee ottaa huomioon, kun sosiaali- ja terveystalvveluosiassa tämän

9.9.2015

vuoden aikana valmistellaan toimenpideohjelmaa ruotsinkielisten palveluiden kehittämiseksi, joista tietenkin seniorien palvelut ovat hyvin keskeisessä asemassa. Toimenpideohjelmaa käsitellään lautakunnan päätöksen mukaan vielä tänä vuonna lautakunnassa. Se tulee olemaan tärkeä täydennys myös Stadin ikäohjelmaan.

Toinen asia, johon haluaisin kiinnittää huomiota, koskee monipuolisten palvelukeskusten toimintaa tulevaisuudessa. Helsingistä puuttuu tällä hetkellä seniorineuvonta. Vielä joitakin vuosia sitten erityinen seniorineuvonta toimi Kampin palvelukeskuksessa. Sitten se yhdistettiin yleiseen sosiaali- ja terveysneuvontaan, joka sekin on nyt lakkautettu. Tilalle on tullut kaupungin yleisneuvonta kaupungintalolla. Vanhuspalvelulaissa mainitaan erityisen neuvonnan tarvetta kunnissa. Raaseporissa on pari vuotta toiminut sellainen, ja monessa muussakin kunnassa, joka on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi ja myös vähentänyt terveysasemien painetta. Kun monipuolisia palvelukeskuksia lähivuosina perustetaan eri puolilla kaupunkia, olisi syytä taas perustaa näitä erityisiä seniorineuvontapisteitä.

Stadin ikäohjelmassa painotetaan – kuten niin usein muissakin yhteyksissä – ikäihmisten osallistumisen ja oman aktiivisuuden merkitystä. Se on erinomainen asia. Käytännössä toimimme kuitenkin vastoin näitä hyviä periaatteita ja kehotuksia. Sosiaalihuollon mukainen liikkumisen tuk ? kuljetustukea, joka koskee pääsääntöisesti vähävaraisia, liikuntavammaisia ikäihmisiä, siihen on esimerkiksi tehty leikkauksia niin, että 8 matkasta kuukaudessa nyt ollaan 4 matkassa, ja samalla poistettiin myös kuljetuspalvelun kuljetustuen saaneiden mahdollisuus käyttää mahdollisuuksien mukaan julkisia kulkuneuvoja maksutta.

Ordförande. Bästa fullmäktigeledamöter.

Det är att hoppas att Stadin ikäohjelma, Seniorprogrammet, verkligen leder till förbättringar i de äldres situation på de områden där det finns brister, trots de ekonomiskt tuffa tiderna. Försummar vi att i tid se till de äldres levnadsvillkor i vår stad blir räkningens slutsumma så mycket högre, då det kan leda till att allt fler behöver vård och omsorg, istället för att vara de aktiva hemmaboende äldre, som en av målsättningarna för programmet är.

Kannatan lämpimästi valtuutettu Asko-Seljavaaran pontta. Kiitän tästä tilaisuudesta esittää tämän asiani.

9.9.2015

Valtuutettu Urho

Puheenjohtaja ja valtuutetut.

Minä olen iloinen, että tämä ikäohjelma on tehty. Se on jo niin kattava, että minä ihmettelen vain tätä vuolasta uusien hankkeiden, normitusten ja mitoitusten tarvetta, mistä täällä on puhuttu. Minulla on käytännön kokemus kahden lähivanhuksen hoitamisesta – toinen yli 95-vuotias palvelutalossa Helsingissä. Siellä on kaikki oikein hyvin niin kauan niillä ihmisillä, jotka muistavat ja tietävät, keitä he ovat, mitä he haluavat ja mitä he tekevät. Minä palaan tähän asiaan.

Toinen lähikokemus on rullatuolissa istuva vanhus, joka haluaa olla kotona, koska ei hän halua olla kaikkien niiden muiden vanhusten seurassa vaan olla omassa kodissaan, ja saa kaupungin palvelut 4 kertaa vuorokaudessa sinne kotiin. Kotiavustajat, jotka ovat fiksuja, taitavia, motivoituneita ja ystävällisiä. Mutta se edellyttää sitä, että kotona yksin oleva selviää puhelimen ja tämän itsensä kanssa. Mikään ei ole hyvin, kun heistä kumpikaan ei tule enää nuoremmaksi. Sitä he eniten pahoittelevat.

Meillä on kotihoidossa liian huonokuntoisia vanhuksia. Se on ihan selvä, mutta siinäkin paljon on tapahtunut myönteistä. Minusta se ajatus, että kaikki mitoitukset olisivat liian tiukkoja – vanhuksen tila voi heiketä hyvin nopeasti. Helteisenä kesänä, toissavuonna ja viime kesänä näin kävi. Tänä kesänä, kun on ollut viileämpää, huonokuntoisia vanhuksia kotona on ollut selvästi vähemmän. Kannattaa muistaa se, että vanhusta edelleen kuullaan. Kannattaa muistaa se, että mitkään mitoitukset eivät tee sitä elämää lopullisesti paremmaksi. Meillä on olemassa konkretiaa, jota toivoisin tarkasteltavan.

Tämän erinomaisen raportin sisällä on tämä liikenne. Kannatan Sirpa Asko-Seljavaaran pontta. Jouko-liikennelinjan lopettaminen oli hirveä puute. Se saatettiin kutsua vanhusten palvelutalon portille, ovelle, ja se tuli siihen ja kaikki vanhukset järjestivät kaupunkikäyntinsä Jouko-linjan mukaan. Millään lailla Kutsuplus ei sitä korvannut, koska ei bussipysäkillä päästä enää kävelemään. Haluaisin jonkun sellaisen liikuntavälineen – pikkubussin, minkä tahansa yhteistaksin, vähän niin kuin lentokentän keltaiset taksit – joka voitaisiin tilata näihin palvelutaloihin. Meillä on kotiin tai näihin palvelutaloihin tulevat laboratorion palvelut. Ne eivät edellytä missään terveysasemalla käyntiä. Meillä on olemassa myös sellaisia palvelutaloja, joissa on säännöllinen aika, mahdollisuus varata lääkäripalvelut, jotka maksavat todella vähän. Lääkeresepit uu-

9.9.2015

sitaan palvelutaloista suoraan lähiterveysasemalla. Ei sinne tarvitse itse mennä.

Asuntojen muutostöitä kaupunki tekee ripeästi ja toivomusten mukaisesti hyvin. Meillä on säätiöiden ja yritysten omistamia palvelutaloja, joihin kaupunki antaa palvelusetelin sitoumuksena, jos lähiomaiset esimerkiksi eivät pysty hoitamaan vaikeasti muistisairasta kotona. Meillä on kaupungissa paljon yhteistyöstä seurakuntien kanssa, jotka säännöllisesti käyvät pitämässä huolta ja seuraa ja virkistämässä vanhuksia palvelutoiminnassa. Lähikoulut käyvät palvelutaloissa, vanhustentaloissa ja vanhusten hoitopisteissä pitämässä seuraa ja viihdyttämässä.

Kiitos.

Minä toivon, että tähän ohjelmaan suhtaudutaan niin, että se antaa enemmän kuin mitä sen pitäisi antaa, ja viedään eteenpäin lautakunnassa niitä asioita, jotka ovat hyvällä alulla.

Kiitos.

Valtuutettu Rautava (vastauspuheenvuoro)

Arvoisa puheenjohtaja.

Valtuutettu Urholla oli hyvät kommentit ja havainnot tästä niin sanotusta Jouko-linjasta, joka oli aikaisemmin. Kuten tiedetään, tämän Kutsuplus tällä hetkellä on vähän ehkä muutenkin vaikeuksissa. Mutta HSL:n sisällä yhdessä erilaisten toimijoiden kanssa kehitellään kyllä myös tulevaisuudessa tämäntyyppisiä palveluja, jotka ovat ehkä jotakin taksipalvelun ja joukkoliikenteen välistä, jolloin esimerkiksi tällaiset noutopalvelut vanhainkodista ovat toivottavasti mahdollisia. Nämä ovat vielä kehitysasteella, mutta minä uskon, että niissä varmaan tullaan onnistumaan.

Valtuutettu Hakanen (vastauspuheenvuoro)

Kiitos, puheenjohtaja.

Valtuutettu Urho sanoi, että vanhusten asuntojen muutostyöt hoidetaan hyvin. Minulla ei ole moittimista sinänsä niitä itse töitä kohtaan, mutta tilanne, jossa esimerkiksi vanhus palaa, kotiutetaan sairaalasta, on selvästi mahdoton liikkua entiseen tapaan ja hän joutuu odottamaan yli 2

9.9.2015

kuukautta muutostöiden tekemistä, ei ole kyllä osoitus siitä, että tämä asia on hyvällä mallilla. Tai kun vammaispalvelulain piirissä olleita ikäihmisiä ohjataan asuntojen muutostyöasioissa sosiaalihuoltolain piiriin sillä seurauksella, että heidän omat kustannuksensa kasvavat ja kaupunki välttää töiden teettämistä, niin ei sekään ole hyvää asioiden hoitoa. Tässä on tällaista parantamisen varaa. Ehkä kaikkein kiireellisin asia on se, että kaupunki resursoisi tähän lisää, koska nopea asuntojen muutostöiden teettäminen on myös kaupungin kokonaisedun kannalta järkevää.

Valtuutettu Vuorjoki (vastauspuheenvuoro)

Kiitos.

Valtuutettu Urho sanoi tässä aika voimakkaan väitteen, että mitkään henkilöstömitoitukset eivät tee vanhusten elämää paremmaksi. Minä haluaisin nyt vielä tarkentaa, että tarkoittaako valtuutettu Urho siis todella sitä, että vanhuksen elämänlaadun kannalta ei ole mitään merkitystä sillä, onko työntekijöillä aikaa pysähtyä rauhalliseen kohtaamiseen hänen kanssaan tai ehtiikö työntekijä tehdä kaikki hoitosuunnitelman mukaiset toimenpiteet.

Valtuutettu Asko-Seljavaara (vastauspuheenvuoro)

Arvoisa puheenjohtaja.

Kun HSL:n johtokunnan puheenjohtaja nyt on läsnä, niin haluaisin esittää toivomuksena vanhusneuvostolta, että kun tämä Kutsuplus lopetetaan – mikä on aivan oikein, koska se ei ole koskaan palvellut vammaisia eikä vanhuksia – niin luotaisiin todella joku sellainen uusi kuljetusmuoto, joka olisi taksien ja näiden lähilinjojen välimuoto, siten että tämä vanhus voitaisiin hakea kotoa ja viedä näihin palvelutaloihin ja liikuntataloihin.

Valtuutettu Skoglund

? . Hyvät valtuutetut.

Te ikäännytte kaiken aikaa ja teidän vanhuutenne on vielä edessäpäin. Tässä on hyvää aikaa tehdä parannuksia. Sisältäpäin teistä luultavasti kuitenkin tuntuu samalta koko ajan. Te olette sama tytönheitukka, pojankloppi tai muu innokas ihminen, joka haluaa pysyä mukana ajan vir-

9.9.2015

rassa, osallistua ja antaa sitä, mitä on annettavaa. Anoppini kuukautta vaille 100-vuotiaana kuoli Kustaankartanon vanhainkodissa, hyvän huolenpidon kohteena kylläkin, mutta valitteli, että kukaan ei tarvitse häntä enää.

Viime viikolla tai pari viikkoa sitten katselin televisiosta dokumenttia nimeltä Livet börjar vid 100 år, jossa 101-vuotias – vai 102:ko taisi täyttää jo – rouvashenkilö osti muun muassa 90-vuotispäivälahjaksi pikkusisarelleen tietokoneen ja sitten meni opettamaan hänelle sähköpostin käyttöä ja sanoi, että "e-mail är viktigt för att hålla kontakt med andra människor". Sen lisäksi hän piti työväenopistoa vastaavassa nuoremille ikääntyneille tällaista IT-alan kurssia, ja sitten häneltä pyydettiin jatkokurssi sillä ehdolla juuri, että hän tulee ohjaamaan.

Tämä Stadin ikäohjelma on erittäin hyvä ohjelma. Siellä on paljon hyvää ja se on ihan totta, että meillä on paljon hyviä palveluita. Niistä tiedon saaminen ja niiden äärelle pääseminen on yksi vaikeus. Siellä on toki paljon parannettavaa. Siitä syystä haluankin valtuutettu Anna Vuorjoen pontta kannattaa tässä. Mutta nostaisin tämän hyvän lisäksi vielä sellaisen asian, että kun se vanhuus sieltä tulee kuitenkin hiljaa hiipimällä – kun luin tuota ikäohjelmaa, niin pikkuisen mietin sitä, että puhumeko me, olemmeko me liian palvelukeskeisiä, järjestelmäkeskeisiä. Toivon, että ette ymmärrä tätä väärin. En todellakaan väheksy palveluntarvetta. Mutta haluan kiinnittää tähän toiseen puoleen huomiota.

Ikääntyneet ovat kokemusasiantuntijoita. He ovat aktiivisia toimijoita. He eivät ole pelkkä kohderyhmä. Esimerkiksi mielenterveyspuolella käytetään aktiivisesti vaikeistakin psykoosisairauksista kuntoutuvia esimerkiksi kokemusasiantuntijoina, ryhmäohjaajina, vertaisohjaajina, opettajina kursseilla ja niin pois päin. Tämä on se puoli, se käyttämätön resurssi, joka on elävänä keskuudessamme koko ajan. Tästä syystä sitten muotoilinkin tällaisen ponnen:

Hyväksyessään tämän mainion Stadin ikäohjelman valtuusto edellyttää, että ennen seuraavan valtuustostrategian valmistelua selvitetään mahdollisuudet osallistaa ikääntyneitä toimimaan kokemusasiantuntijoina niin palvelumuotoilussa – joka on siis käyttäjälähtöisyyden huomioon otettava – kuin palvelutuotannossa, esimerkiksi muistelu- tai muiden harrastusryhmien vertaisohjaajina tai ohjaajan työparina.

Kiitoksia.

9.9.2015

Valtuutettu Anttila

Arvoisa puheenjohtaja.

Ensinnäkin haluan ihan täältä paikalta kiittää virastoa siitä työstä, mitä ikäihmisten eteen Helsingissä on viimeisten vuosien aikana tehty. Palvelut ovat todella hyvin kehittyneet, palvelut ovat monipuolisia ja laadukkaita. Myös tiedonsaanti näistä palveluista on selkeästi kyllä parantunut, tosin aika paljon on verkossa, joten siltä puolelta ehkä tällaista kirjallisen printtitiedon tarvetta on enemmän. Mutta joka tapauksessa ne, jotka sanovat, että Helsinki ei huolehdi ikääntyneistä ihmisistä, voisivat kyllä hiukan tutustua kaupungin lähivuosien historiaan ja katsoa, millä tavalla nykyään palveluita annetaan.

Mutta sitten itse tämä ikäohjelma, niin olen samaa mieltä, mitä täällä useat muutkin puhujat. Ohjelman valmisteluprosessi oli hyvä, ja etenkin itse pidin tärkeänä ja hyvänä sitä, että tämä koko valmistelu pohjautui erittäin hyvään tilasto- ja tutkimustietoon, jota on siellä meilläkin jae-tuissa liitteissä mukana. Kun ajatellaan, millä tavalla strategioita valmistellaan – ajattelen seuraavaakin valtuustostrategiaa – on todella merkittävää, että meillä on siellä pohjalla hyvin valmisteltua tilastotietoa, joka osoittaa meille vuosiksi eteenpäin, mihin pitää suunnata tärkeitä painopisteitä. Stadin ikäohjelman valmistelussa tämä on kyllä erittäin hyvin otettu huomioon.

Sitten ajattelin nostaa kolme erilaista kohtaa esille. Ensimmäisenä on tämä kotona asumisen tavoite. Se on kaikissa, sekä Helsingissä että myös suomalaisessa sosiaali- ja terveystieteissä keskeisenä tavoitteena. Itse kukin kun miettii, niin varmasti tavoitteena on, että voisi asua kotona elämänsä loppuun saakka ja että sinne sitten tarvittaessa saa palveluita. Tämä on tietysti myös meidän tavoitteenamme, ja kun Helsingissä tehdään palvelurakennemuutosta, niin vapautuvat resurssit suunnataan kotipalveluihin. Joten tämä tavoite myös on ihan selkeä yksi strateginen tavoite Helsingin sekä viraston että lautakunnan työssä. Ehkä tässä ohjelmassa olisi pitänyt pikkuisen paremmin arvioida ja vähän nostaa esiin tulevia teknologisia mahdollisuuksia, joita kotona asumisen tueksi tulee lähivuosina olemaan.

Toinen tärkeä asia on tämä "lätöntä asumista". Seuraavassa asuntopoliittisessa ohjelmassa on tärkeää, että me otamme Stadin ikäohjelman esille ja katsomme, millä tavalla asuntopoliittisessa ohjelmassa tätä tavoitetta pitää viedä eteenpäin. Siinä on paljon vielä tehtävää.

Sitten kolmas asia, joka liittyy tähän, on muistisairauksien esille nostaminen. Muistisairaudet ovat aikaisemmissa vanhuspalveluohjelmissa ja

9.9.2015

myös strategisissa tavoitteissa jääneet vähän kuin lapsipuolen asemaan, mutta tässä on ihan selvästi otettu tämä tärkeä, merkittävä asia esille, koska muistisairaudet ovat sellainen asia, jota ei ihan tavallisten muiden palveluiden tapaan voida organisoida, vaan siinä tarvitaan erityisvaatimuksia.

Ja sitten ihan lopuksi toiveena kaupungin johdolle, lähinnä kaupunginkansliaan: kun palveluasumiseen liittyy myös maksupolitiikka, niin tällä hetkellä maksupolitiikan se, millä tavalla ne kustannukset määräytyvät, niin siinä pitäisi olla kyllä sosiaali- ja terveysministeriön jonkinlainen työryhmä, joka selkiyttäisi näitä maksuperusteita niin, että siitä kirjavuudesta, joka tällä hetkellä vallitsee, saataisiin vähän paremmin selkoa.

Valtuutettu Rantanen

Arvoisa puheenjohtaja. Valtuutetut.

Kuten tässä on moneen otteeseen jo toistettu, tämä ikäohjelma on todella hyvä ja hyvin valmisteltu. Ilolla tervehdin sitä, että tämä on aika laajasti ollut osallistava. Valtuutettu Vuorjoki käsitteli oikeastaan kaiken, mitä minäkin haluan tästä sanoa, jo omassa puheenvuorossaan. Mutta tärkein asia minun mielestäni huomioida koko kaupungin vanhusten osalta on turvallinen vanhuus.

Kotihoidon työntekijät ja me ensihoitajat näemme aika paljon tilanteita, joissa vanhukset ovat heitteillä siellä kotona ja palvelut eivät ole riittäviä. Eli aivan liian pitkään asuvat kotona. Pitäisi paremmin pystyä tarjoamaan palveluasumista ja nopeammin myös pois sieltä kotoa siinä kohtaa, kun resurssit eivät enää riitä siellä asumiseen. Se on nimittäin surkeaa nähtävää, kun siellä asuu pahimmillaan vanhuspariskunta, joista kumpikaan ei tiedä, missä ollaan.

Senpä vuoksi ilolla katselin tätä valtuutettu Vuorjoen pontta, jossa hän edellyttää myös tämän palvelutarpeen arviointia. Olisin kyllä toivonut, että hän olisi esittänyt työn alkavan heti, koska ehkä siihen pitäisi nopeammin reagoida kuin seuraavalla valtuustokaudella.

Sitten hämmästelін hiukan sitä, kun tuolla ohjelmassa luki näin, että edistetään ja ohjataan ikääntyneiden joukko- ja kevyen liikenteen käyttöä. Sitä kevyttä liikennettä minä vähän hämmästelін. Aiommeko me nyt Helsingissä laittaa vanhukset kävelemään? Koska siinähan tulee se ongelma, että talvella ? nurin ja lonkkamurtumat lisääntyvät. Toivon,

9.9.2015

ettei myöskään kuljetuspalveluita silloin, kun ne ovat tarpeen, vähennettä, eikä ajeta heitä käytännössä pelkkien bussien käyttäjiksi.

Haluan kannattaa täältä valtuutettu Vuorjoen pontta, valtuutettu Skoglundin pontta sekä ponsi 1, Yrjö Hakanen.

Kiitos.

Valtuutettu Koivulaakso

Arvoisa puheenjohtaja. Valtuutetut.

Täällä on ollut paljon hyviä puheenvuoroja ja paljon asiaa, kaunista puhetta ja niin edelleen vanhusten hoivasta, palveluista ja muusta, mutta resursseista puhutaan taas kerran hyvin vähän ja rahasta. Tämä kuitenkin ratkaisee sen, millä edellytyksillä voidaan järjestää tätä hoivaa, asumista ja inhimillistä vanhuutta ylipäättänsä. Nämä ohjelmat voidaan vain toteuttaa sillä, että ne otetaan huomioon osana budjettiprosessia riittävällä tavalla. Tämän takia kannatan sekä Vuorjoen pontta että Hakasen ponsia ja ennen kaikkea Hakasen esitystä tässä, jossa todetaan, että pitää ottaa osaksi budjettiprosessia myös tällaisten ohjelmien toteutumisen arviointi.

Kiitos.

Valtuutettu Juva

Tämä on erinomainen lähtökohta, tämä Stadin ikäohjelma. Lämpimät kiitokset tämän valmistelulle. Tätä on kaivattu pitkään. On todella hienoa, että tässä on nähty vaivaa niin, että monet hallintokunnat ovat olleet mukana ja myös vanhoja ihmisiä itseään on kuunneltu. Nämä palvelukeskuksissa järjestetyt tilaisuudet ovat olleet erinomaisia. Haluan myös kannattaa tässä tuota Riitta Skoglundin pontta, vaikka se taisi saada jo kannatuksen.

Tämä ikäohjelman linja siitä, että ympärivuorokautisen hoidon osuus suhteellisesti vähenisi ja kotihoidon kehittäminen sen rinnalla, on minusta ihan oikea linja. Helsinki on edelleen hyvin laitosvaltainen verrattuna moneen muuhun kuntaan. Ja on oikeasti tärkeää, että ihmiset saavat asua mahdollisimman pitkään kotona, ja myös muistisairaana. Tässä jossakin sanottiin, että muistisairaana on vaikea asua kotona ja silloin tarvitaan hoivaa, mutta monet muistisairaat hyvän turvan tuen pystyvät myös asumaan kotonaan. Toki meillä on edelleen ongelma,

9.9.2015

että moni asuu huonokuntoisena. Suurin ongelma on se, että turvattu-
muutta esiintyy ja yksinäisyyttä.

Toki tätä taustaa vasten kannatan kyllä myös Vuorjoen pontta. Se on
ymmärrettävä huoli ja ihan todellinen, koska muistisairaiden osuus vä-
estöstä kuitenkin kasvaa tällä hetkellä, koska ikääntyminen, väestöra-
kenne muuttuu. Onneksi näyttää nykytutkimusten mukaan siltä, että
mahdollisesti se muistisairauden lisääntyminen iän myötä vähenee.
Uudet tutkimukset näyttävät, että keski-ikäisenä hoidetut riskitekijät vä-
hentävät meidän dementoitumisen riskiämme, eli on mahdollista, että
tulevaisuudessa oikeasti muistisairaita ei ole niin paljon ikäryhmissä
kuin tänään.

Minun käsittääkseni tämä pitkäaikaishoidon kriteerit pääosin toimivat,
mutta olennaista on se, että kunnon huonontuessa pääsee nopeasti
hoitoon, pitkäaikaiseen tai lyhytaikaiseen, mutta varmuuden vuoksi ke-
tään ei pidä laitostaa. Tärkeää on etsiä näitä välimuotoisia järjestelmiä.
Kotihoitoa pitäisi yksilöllistää niin, että se olisi tarvelähtöistä, asiakkaan
tarpeista lähtevää. Yksi ongelma on toki myös henkilökunnan vaihtu-
vuus ja erityisesti se, että meillä on monenlaisia hyviä tukitoimia – sin-
ne tulee ateriapalvelua, kauppakassipalvelua – mutta kaikkien näiden
toimien henkilöt ovat eri ihmisiä. Parhaimmillaan vanhan ihmisen koto-
na rampkaa useita eri ihmisiä päivän ja erityisesti viikon mittaan, joka
aiheuttaa tietysti sekaannusta. Tarvetta olisi tällaiselle ei-
lääketieteelliselle hoivalle enemmän ja myös työntekijöiden rajojen rik-
komiselle, ettei aina niin, että "tämä ei kuulu minulle".

Täällä on puhuttu jo yhteisöllisen asumisen lisäämisestä. Se on erin-
omainen ajatus. Tämä Muistikylä on aivan loistava konsepti ja se pe-
rustuu juuri siihen, että kaikilla on vastuu kaikesta. Jos kampaaja huo-
maa, että muistisairas haahuilee, tekee jotakin omituista, yrittää tulla
kolmannen kerran parturiin samana päivänä, niin hän ohjaa eteenpäin
eikä vain totea, että "ei kuulu minulle". Tämä on olennainen osa muisti-
sairaiden hoidossa, että voidaan laajentaa näitä henkilökunnan rajoja.

Geriatrisen osaamisen lisäämistä tarvitaan, kuntoutusta tarvitaan, ja fy-
sioterapia kotiin on hirveän tärkeää. Toinen, mikä on olennaista, on täl-
lainen kotisairaalan ja saattohoidon yhteistyö niin, että myös kotiin ja
palveluasumiseen saa kuolla. Ei tarvitse viimeiseksi päiväksi lähteä
päivystyspoliklinikalle kaikkeen siihen meteliin.

Viimeiseksi haluan todeta sen, että meidän henkilökuntamme on tällä
hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollossa tosi tiukoilla. Mitähän tulee seu-
raamaan siitä, että sunnuntailisät poistetaan, sairauslomapäivät mene-
vät alkuun palkalliseksi? Nämä ihmiset ovat todella pienipalkkaisia, te-

9.9.2015

kevät ihan uskomatonta, loistavaa duunia kovin pienellä palkalla, viikonloppuisinkin silloin, kun tarvitaan. Näiden ihmisten palkkataso ei saa tässä kaupungissa laskea, eivätkä he saa tulla sairaana töihin sen karenssipäivän takia sen takia, että sairastuttavat sitten nämä meidän heikot vanhuksemme. Meidän on huolehdittava erityisesti meidän henkilökunnastamme, koska nämä ihmiset ovat tärkein ja paras resurssi hyväntasoiseen vanhustenhoitoon.

Kiitos.

Valtuutettu Karhuvaara

Valtuutetut.

Onneksi tämä ammattiyhdistys tuli vasta tässä loppuvaiheessa. Valtuutettu Muurinen ottikin jo kuntoutuksen järjestämisen esiin, mutta meillä on sydämen vajaatoiminnan ja aivohalvausten lääkinnällinen kuntoutus ontuva edelleen. Ne ovat yksi syy, miksi tarvitaan niin hurjan paljon myös ikäihmisten kohdalla kotihoitoa tai sitten vähän väliä näitä sairaalakäyntejä. Näin ei tarvitsisi olla, jos kaupunki ostaisi kotikuntoutusta nykyistä aktiivisemmin myös yksityissektorilta. Meidänkin on hyvä muistaa, että korkein hallinto-oikeus on jo vuonna 2002 kirjannut, että kuntien on järjestettävä, kuntoutus sisällöltään ja laadultaan sellaiseksi kuin kulloinkin tarvitaan. Tämä ohjelma antaa myös siihen mahdollisuuden.

Helsinkiläisten hyvinvoinnin tila -osiossa on lueteltu elämänlaadun eri osatekijöitä. Yleinen elämänlaatu ja terveydentila, elinvoimaisuus ja itsetunto, suhteet muihin ihmisiin, koti ja taloudellinen tilanne ovat olleet asukastilaisuuksissa esiin nousseita elämänlaadun osioita. Nämä olisi pitänyt nostaa toimenpidelistausten otsikoiksi virastojen yhteisiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Ohjelmaan olisi voitu kirjata myös osio vanhustyön arvoista, periaatteista, oppimispoluista, joihin sitoutuminen helpottaisi myös työntekijöiden arjen työtä. Yksi asia on myös johtamisen painopistealueet, nimenomaan vanhustyössä. Tiedetään, että johtaminen ja lähiesimies ovat suuria tekijöitä työkuulttuurin, asenteiden ja kouluttautumismyönteisyyden kehittämisessä.

Asiakkaan tai palveluasujan elinpiirin ja niiden arvojen ja tapojen tunteminen korostuu iän myötä heikenneessä mielessä. Ei ole samantekevää, onko palvelutalon lounaspöydässä tai vuodetarjottimella lautasiinat.

9.9.2015

Täällä on oltu huolissaan henkilöstön ehtimisestä ja aikataulustressistä. 35 vuotta kotikäyntejä tehneenä jumpparina allekirjoitan tämän. Siellä ovat myös asiakkaat huolissaan siitä, samoin kuin omaiset ja myös tämä muu terveydenhuollon ja sosiaalitoimen henkilöstö. Mutta työilma-
piiriin ja motivaatioon vaikuttavat henkilöstön ammatillinen osaaminen, mahdollisuus vaikuttaa työn järjestelyihin ja omiin työaikoihinsa. Varsinkin kotihoidossa tämä korostuu. Asiakkaan kannalta tärkeintä on aina se, että sovittu apu on käytettävissä silloin ja sellaisena kuin asiakas sen tarvitsee.

Arvoisa valtuusto.

Olisi todella hienoa, jos meidän ei enää tarvitsisi tehdä yhdellekään ikäryhmälle omaa ohjelmaa, vaan että jokainen helsinkiläinen iästä riippumatta voisi elää terveenä ja laadullista sosiaalista elämää ihan kaikilla asuinalueilla tässä kaupungissa. Tähän liittyy myös mahdollisuus käyttää hyväkseen myös yksityisiä lähipalveluja osana yleistä palvelujärjestelmää. Kiitos, että tämä tilaisuus saatiin järjestetyksi. Uskon, että tästä aiheesta keskustelemme vielä myöhemminkin.

Kiitos.

Valtuutettu Taipale

Kiitos, puheenjohtaja.

Minulla on vain yksi pointti. Se on se, että puhuimme me täällä valtuustossa melkein mistä asiasta hyvänsä, niin aina sen jossakin keskiössä on asuminen, kysymys asumisesta. Helsingissä tarvitaan kohtuuhintaista asumista – oikeasti kohtuuhintaista asumista – palveluasumista, erityisasumista, esteetöntä asumista, kotona asumista, ja näihin asioihin toivottavasti, näihin näkökulmiin palataan myös sitten, kun taas jossakin vaiheessa keskustelemme asunto-ohjelmasta. Mutta sehän koskee aina silloin uudisrakentamista. Kaikki muistamme sen, että uudisrakentaminen tuo joka vuosi vain noin 1 %:n verran uutta asuntokantaa. Eli suurin osa meistä – olimme minkä ikäisiä hyvänsä ja yhä useammat vanhoja – asumme olemassa olevissa asunnoissa, joissa vanhuksset voivat asua, itse kukin voimme asua pidempään silloin, jos niissä on tiettyjä perusedellytyksiä.

Sen takia halusin oikein kiivetä tänne pönttöön asti tukemaan tuota Hakasen pontta numero 3, jossa hän toivoo, että valtuusto edellyttää, että vanhuksille tiedotetaan laajemmin mahdollisuuksista saada avustusta omatoimista selviytymistä helpottaviin asunnonmuutostöihin ja että sel-

9.9.2015

vitetään, miten kaupunki voi tarvittaessa edistää muutostöiden tekemistä. Luulen, että tämä on ehkä sinänsä detalji, mutta hyvin tärkeä asia.

Kiitos.

Valtuutettu Huru

Kiitos, puheenjohtaja.

Täällä salissa on edellisellä valtuustokaudella hoettu useat kerrat, että sairaala ei ole kenenkään koti. Näinhän se on. Edellisellä valtuustokaudella me suljimme muun muassa Koskelasta sairaansijoja. Tavoitehan oli, että tiettyyn vuoteen mennessä saadaan parin miljoonan säästöt ja niin edelleen. No, näin se kuitenkin on, että työssäni näen, miten Helsinki makaa ja erityisesti miten makaavat sen vanhukset, loukatesaan lonkkiaan, lonkkamummut, veteraanipapat. Täytyy kyllä todeta, että kiitollisena olen odottanut tätä ohjelmaa, jos se vaikuttaa siihen, että ei tarvitse sydäntä särkien miettiä, että miksi tämäkin ikäihminen kodissaan on. Sillä en toivoisi, että tilanne johtaa siihen, että poissa silmistä, poissa mielistä. Meidän pitää huolehtia meidän vanhuksistamme.

Kotona on myös omat hyvät puolensa nimenomaan muistisairaitten kannalta. He muistavat ehkä vielä, missä 50 vuotta takaperin oli se palasokerirasia. Se voi helpottaa heidän asumistaan. Mutta mikäli ihminen ei pääse liikkumaan, niin miten hän pystyy pakenemaan palavasta asunnosta, jos hänellä on liikkuminen rajoittunut? Tulipaloistakin tiedetään, että 1/3 on vanhuksien kohdalla sattuneita. Oli erittäin hienoa viime viikolla nähdä televisiosta Yrjö Hakasesta A-Studioissa tämä palovaroitinohjelma. Kiitos vaan siitäkin. Kaikki tällaiset ovat tervetulleita niin kauan kuin me haluamme ajatella, että säästämme rahaa, kun ikäihmiset asuvat kodeissaan.

Laitoshoidolle on joka tapauksessa oma sijansa. Toivon, ettei sitä kurjisteta ja tyrehdytetä vallan, sillä jokaisella ikäihmisellä ei ole sitä digi ? , joka auttaisi häntä elämään yhä edelleen digitalisoituvassa maailmassa.

Kiitos.

Valtuutettu Koulumies

Puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

9.9.2015

Ihan lyhyesti tähän loppuun sellainen näkökulma, joka ei minun mielestäni ehkä ihan vielä ole tullut esiin. Kun viime kaudella olin Helsingin vanhusneuvoston puheenjohtaja, niin me teimme siellä vanhusneuvostolla eri vanhusjärjestöjen kanssa yhteisen visio-ohjelman tuleville vuosille, että mikä olisi Helsinki seniorikansalaisen näkökulmasta ja miten vanhenemiseen pitäisi Helsingissä varautua. Siinä oli kantavana johtotähtenä se, että pitäisi ihmisille nyt jo hyvissä ajoin, silloin kun he ovat keski-ikäisiä, alkaa muistuttaa, että jokainen ihminen on itse ensisijaisessa vastuussa omasta vanhenemisestaan. Siihen pitäisi alkaa varautua hyvissä ajoin.

Silloin kun on vielä terve ja hyvissä ruumiin ja hengen voimissa, kannattaa alkaa laatia omaa suunnitelmaa vanhuuden varalle – vaihtaa asuntoa, jos se on tarpeen, tai vaihtaa pienempään asuntoon, esteettömään asuntoon – tehdä tällaisia käytännön suunnitelmia, että miten selviää sitten, kun on oikeasti vanha. Ettei vain mene sinne tuleviin vuosiin vähän niin kuin julkiseen sektoriin luottaen, vaan oivalletaan, että se on meistä itsestämme kiinni, minkälainen vanhuus meillä on. Elin tavat ovat ihan ratkaisevia siinä, minkälainen vointi on itse kullakin vanhana. Täytyisi muuttaa silloin keski-ässä vielä elintapoja terveellisemmäksi, eli lopettaa tupakointi ja alkoholinkäyttö, harrastaa liikuntaa ja niin edelleen. Tällä lailla luodaan sitä suunnitelmaa omia vanhuuspäiviään silmällä pitäen. Tämä oli Helsingin vanhusneuvoston kirjoittama visio-ohjelma muutaman vuoden takaa.

Valtuutettu Valokainen

Kiitos, puheenjohtaja.

Koulumies ilmoitti tällaisen vanhusneuvostoasian naureskellen. Täytyy vain ihmetellä, missä pilvilinnassa tämä ryhmä ja varsinkin – no, en viitsi enää nimetä – elää. Täytyy ottaa se tosiasia käsiin, että Helsingin vanhukset, suurin osa, liikkuvat todella huonosti. Jos he ovat kotona, heidät kotiutetaan, he palaavat sairaalaan tai laitokseen – se on kehää. Näitä on niin paljon, että me hoitajat emme kohta enää jaksaa tällaista jonninjoutavaa rumbaa. Täytyy ihmeitä tapahtua, että näissä asioissa tulee parannuksia.

Kiitos.

9.9.2015

Kaupunginjohtaja Pajunen

Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

Kiitän valtuutettuja kaikista puheenvuoroista.

Itse, kun niitä kuuntelin, niin varsinaisia kysymyksiä ei muuta kuin valtuutettu Karhuvaaran noteerasin, sen että miten konkretisoidaan toimenpiteitä. Nehän syntyvät verkostoissa ja tulevien vuosien aikana. Toimenpiteet julkaistaan internet-sivulla ja niitä raportoidaan vuosittain vanhusneuvostolle.

Muuten monessa puheenvuorossa puututtiin neuvontaan ja ohjaukseen. Siitä totean, että ikääntyneille suunnattua neuvontaa ja ohjausta kehitetään parhaillaan. Jo nyt kaikki palvelukeskukset tarjoavat niitä ikääntyneille.

Kiitoksia käydystä keskustelusta.

208 §

Esityslistan asia nro 11

LASTEN JA NUORTEN PSYKIATRISTEN PALVELUJEN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Valtuutettu Vuorjoki

Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

Tässä raportissa lasten psykiatristen palveluiden toteutumisesta johtopäätökset olivat hyvin selvät. Lasten psykiatrisen hoidon kysyntä kasvaa. Tällaiseen kasvuun ei voi vastata lisäämällä aina vain psykiatrian palveluita. Jotakin pitää tehdä jo ennen kuin ongelmat ovat niin pitkällä, että vaaditaan psykiatrista erikoissairaanhoidoa.

9.9.2015

Tämän raportin mukaan lasten avun tarve tunnistetaan edelleen liian myöhään. Siteeraan raporttia: ”Keskeistä on parantaa lähiympäristön valmiuksia tukea lasta ikätasoiseen kasvuun. Tässä aivan keskeistä on riittävän turvallinen ja toimiva arki. Perheiden arjen tuki ja riittävä tuki koulussa ovat välttämättömiä elementtejä lapsen kehityksellisten häiriöiden korjaamisessa.” Miten Helsinki vastaa tähän raporttiin? Helsinki heikentää koulupsykologien mitoitusta. Helsinki vähentää koulujen määrärahoja, mikä tarkoittaa myös muiden aikuisten, kuten kouluavustajien ja resurssiopettajien, vähentämistä.

Nyt haluaisin ihmetellä, kenen oikein olisi tarkoitus tunnistaa lasten avuntarvetta varhain ja antaa riittävää tukea heidän kasvuun koulussa, jos juuri niitä ihmisiä vähennetään, joiden tehtäviin tämä kuuluu. Esimerkiksi koulupsykologien vähentäminen tarkoittaa, että kouluissa annetaan lapsille ja nuorille vähemmän matalan kynnyksen tukea siinä vaiheessa, kun lasten ongelmat ovat vielä pieniä. Se tarkoittaa myös, että tehdään vähemmän sitä työtä, jossa koulun arkea kehitetään turvallisemmaksi ja tukea antavammaksi.

Jos tämän raportin, joka meillä nyt on käsittelyssä, väitteet pitävät paikkansa, me voimme olettaa, että kun koulun ja oppilashuollon henkilökuntaa vähennetään, psykiatrisen erikoissairaanhoidon tarve kasvaa edelleen, ja se ei ole mitään halpaa hoitoa.

Voisin kysyä apulaiskaupunginjohtajalta, miksi koulupsykologeja ja muuta koulujen henkilökuntaa vähennetään, kun tarve on ilmeinen. En kysy, koska arvaan vastauksen: valtuuston antama budjettiraami on niin tiukka, ettei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin vähentää henkilökuntaa. Niinpä kysyn teiltä, hyvät valtuutetut, onko tässä teidän mielestänne oikeasti jotakin järkeä? Onko jotakin järkeä tehdä sellaista politiikkaa, jossa otamme säästösyistä kouluilta pois resursseja ja sillä tavalla otamme pois työntekijöitä turvaamasta lasten hyvää kasvua, ja kun tämä hyvä, terve kasvu ei onnistukaan, niin me maksamme sen korjaamisesta kalliissa erikoissairaanhoidossa?

Kiitos.

Valtuutettu Urho (vastauspuheenvuoro)

Arvoisa puheenjohtaja ja Anna Vuorjoki.

Aivan varmasti voit uskoa sen raportin tietoihin. Sitä ei tarvitse epäillä, ovatko nämä ovat totta. Toinen asia on se, että minä palaan puheen-

9.9.2015

vuorossani sitten psykologi ? ja koulun ja sosiaaliviraston yhteistyöhön.

Valtuutettu Storgård

Ärade ordförande. Bästa fullmäktige.

Lasten ja nuorten mielenterveyden hoito on myös lastensuojelua mitä suurimmassa määrin. Lapset ja nuoret tarvitsevat tukea henkisessä kehityksessään, he tarvitsevat turvaa ja aikuisten vastuulla olevaa hoitoa. Kuka tahansa voi sairastua myös psyykkisesti, ja silloin on toimitettava nopeasti. Lapsi ei voi odottaa kuukausitolkulla saadakseen hoitoa, erityisesti psykoterapiaa. Jos hoitoon pääseminen kestää, sairaus pahenee ja johtaa kalliiseen ja raskaaseen laitoshoitoon. Olen tavannut nuoria, jotka ovat yrittäneet itsemurhaa vain päästäkseen hoitoon nopeammin.

Seurantaraportissa näkyy nyt selkeästi, että erityisesti ruotsinkielisten lasten psykoterapia on vakavasti puutteellista. Ruotsia osaavat terapeutit hoitavat potilaita myös suomeksi, eivätkä he saa pitää varalla paikkoja ruotsinkielisille potilaille. Tämä on johtanut puolestaan epäinhimillisiin tilanteisiin, joissa ruotsinkielisten lasten ja nuorten on joko odotettava pitkiä aikoja tai he ovat käytännössä pakotettuja ottamaan vastaan ei-äidinkielistä hoitoa.

Ensimmäinen ajattelematon väite, johon ymmärrys usein kilpistyy, on se, että osaavathan he kuitenkin suomea. Eivät muuten osaa. Eivät osaa sillä tavalla kuin tällaisissa tilanteissa pitäisi osata, eikä sellaista voi lähtökohtaisesti myöskään olettaa. Aikuistenkin on lähestulkoon mahdotonta toimia psyykkisissä ongelmissa muulla kuin äidinkielellään. Menisitkö itse vai lähettäisitkö jopa lapsesi terapiaan, jota annetaan pelkästään englannin kielellä, vaikka osaisitkin kommunikoida englanniksi koulupohjalta?

Jotta terapiaa ylipäättään voitaisiin antaa, terapeutin on hallittava täysin lapsen ja nuoren äidinkieli. Se on koko hoidon lähtökohta ja väline. Terapeutin on ymmärrettävä kielen nyansseja, sanavalintoja, puherytimiä, mahdollisia virheitä, sanavaraston laajuutta, suppeutta ja osattava lukea rivien välistä, havaittava heikkoja signaaleja ja tajuttava myös kielen ja kulttuurin yhteys. Pienetkin kieliongelmat voivat johtaa väärintähtäyksiin ja lisätä virheellisen diagnoosin riskiä. Hoidon saaminen omalla äidinkielellä on laissa säädetty oikeus. Se ei ole vapaaehtoinen hyvän tahdon ele henkilökunnalta tai sosiaali- ja terveystieteiltä tai meiltä päättäjiltä.

9.9.2015

Tässä yhteydessä haluaisin myös muistaa niitä turvapaikkaa hakevia lapsia ja nuoria, jotka nyt saapuvat maahan traumatisoituneina. He tulevat tarvitsemaan aivan yhtäläillä tukea omalla äidinkielellään. Nyt en kuitenkaan voi tässä esittää pontta myös heidän puolestaan, mutta toivon, että me muistamme heidän aivan yhtäläiset tarpeensa ja oikeutensa lapsen oikeuksien julistuksen mukaisesti. Teen täten ponsiesityksen tästä seurantaraportista ja siihen liittyen:

Kaupunginvaltuusto edellyttää, että kaupunginhallitus viestii HYKSiin selkeästi, että psykoterapiaa tarvitsevat ruotsinkieliset lapset ja nuoret ovat oikeutettuja saamaan hoitoa omalla äidinkielellään joutumatta odottamaan kohtuuttomia aikoja.

Kiitos.

Valtuutettu Arajärvi

Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

Tarkastuslautakunnan varapuheenjohtajana haluan kiinnittää huomiota siihen, että tarkastuskertomuksessa vuodelta 2013 todettiin, että HUSin lasten ja nuorten psykiatrian palveluihin pääsee vain, jos perheen tilanne on vakiinnutettu. Käytännössä se tarkoitti sitä, että lapsesta on tehty lastensuojeluilmoitus. Tätä ei voi pitää kovin järkevänä eikä tarkoituksenmukaisena toimintana, vaan lasten ja nuorten psykiatriisiin palveluihin pitäisi päästä riippumatta siitä, onko lastensuojeluilmoitus tehty tai jopa lapsi otettu lastensuojelun asiakkaaksi.

Tarkastuslautakunta myös totesi omissa kertomuksessaan, että tästä järjestelmästä on päästy eroon. Tästä kertomuksesta ei ilmene, onko tilanne edelleen tämä eli että tämä lastensuojeluilmoitus tarvitaan. Kysyisinkin asianomaiselta apulaiskaupunginjohtajalta, onko näin eli vaa-ditaanko lasten ja nuorten psykiatriisiin palveluihin pääsemiseksi lastensuojeluilmoitus myös avohuollossa?

Valtuutettu Hakanen

Puheenjohtaja ja valtuusto. Bästa fullmäktige.

Tämä selvitys herättää monestakin syystä huolta ja vakavia kysymyksiä. Tässähän ilmenee, että lasten psykiatrian käyntien määrä on kas-

9.9.2015

vanut edellisestä vuodesta, siis vain vuodessa, 14 %. Odotusaika ensikäynneille on pidentynyt. Mediaani oli alkuvuodesta jo 26 vuorokautta ja pitenemässä yhä. Akuutin osastonhoidon päivät kasvavat kolmanneksella.

Kaupunginhallituksen esityksen mukaan odotusajan lisääntymisestä huolimatta ollaan hyvällä tasolla, niin kuin sanatarkka lainaus kuuluu. Hoitoon pääsyä odottavien lasten, nuorten ja lapsiperheiden kannalta asia varmaan näyttää aikalailla toiselta.

Selvityksessä myönnetään, että lasten avun tarve tunnistetaan liian myöhään niin kuin valtuutettu Vuorjokikin täällä toi esille. Tämä lisää erikoissairaanhoidon tarvetta. Tältä kannalta on todellakin nurinkurista esimerkiksi se, että opetusvirasto on päätynyt niin sanotusti säästämään sillä, että yhtä koulupsykologia kohti on tähänastisen noin 800 oppilaan sijasta 1 000 oppilasta. Tällainen lyhytnäköisyys on esimerkki siitä osaoptimoinnista, jota Helsingin kaupungin sisällä tapahtuu: määrärahojen alibudjetointia yritetään ratkaista sillä, että yksi virasto muka säästää siirtämällä kustannukset toiselle virastolle –todennäköisesti vielä suurempina – ja niille ihmisille, jotka eivät saa ajoissa tarvitsemaansa hoitoa tai muuta palvelua.

Tässä meille jaetun esityksen liitteenä olevassa toukokuulle päivätyssä raportissa kerrotaan, että virastossa selvitetään akuutin osastohoidon tarpeen kasvun syitä ja keinoja muuttaa suuntaa. Tällaisia on sanottu aina kerran vuodessa suunnilleen – ellei useamminkin – kun näitä asioita käsitellään, että selvitetään ja etsitään keinoja muuttaa suuntaa. Kysyisin joka tapauksessa asianomaiselta kaupunginjohtajalta, millaisia johtopäätöksiä selvittelystä on tehty – jos siis toukokuun alussa on sanottu, että selvitetään jo – tai mitä kysymyksiä tässä erityisesti sitten on selvittelyn kohteena.

Kiitos.

Apulaiskaupunginjohtaja Viljanen

Valtuutetut.

Tähän viimeiseen kysymykseen haluan vastata hetken kuluttua, kun selvitän asiaa, mutta valtuutettu Arajärven kysymykseen vastaisin suoralla vastauksella heti: lastensuojeluilmoitus ei ole edellytys hoitoon pääsulle. Palaan hetken kuluttua tähän toiseen kysymykseen.

Kiitos.

9.9.2015

Valtuutettu Sydänmaa

Kiitos, puheenjohtaja.

Itselläni kiinnittyi huomio samaan lauseeseen kuin Anna Vuorjoella, eli lasten avuntarve tunnustetaan edelleen liian myöhään, eivätkä perheen mahdollisesti saamat tukitoimet ole ehkäisseet psyykkisen häiriön syntymistä. Kouluissa tällä hetkellä käsittääkseni on vielä aika toimiva oppilashuoltoryhmä, ja se on oppilashuoltolain piirissä ja lain mukainen, mutta itselläni nousee huoli vielä enemmän varhaiskasvatuksen tilanteesta. Hyvin moni lapsi oireilee jo siellä päiväkotikäisenä, ja kiinnostaa tietää, onko päiväkodeissa vastuu näillä päiväkodeissa työskentelevillä lastenhoitajilla ja lastentarhanopettajilla ja onko heillä tarvittava koulutus siihen, että he osaavat huomata lapsen oireilun ja onko heillä myös keinoja ohjata näitä lasten vanhempia psykiatristen palvelujen piiriin vai onko heidän ainoa keinonsa lastensuojeluilmoitus, jos heillä herää huoli. Sen tiedän, että päiväkodeissa kiertää erityislastentarhanopettaja, joka varmasti tarkkailee ryhmiä, mutta monessakaan päiväkodissa hän ei ole mukana lasten arjessa. Haluaisin kysyä, miten kaupunki tiivistää tätä yhteistyötä ja tarjoaa apua myös varhaiskasvatuksen työntekijöille, jotta saataisiin vähenemään tämä psyykkisten häiriöiden lisääntyminen.

Kiitos.

Ledamoten Wallgren

Bästa fullmäktige. Bästa ordförande.

Först en kommentar till debatten, i anslutning till det som Anna Vuorjoeki sa. Det att vi, att det blir dyrt att spara i barn- och ungdomspsykiatrin är ett klockrent exempel på att gränsen mellan investeringsbudgeten och verksamhetsbudgeten borde luckras upp. Det om vi sparar i verksamheten nu, i psykiatrin, så innebär det ju det att vi låter bli att investera i framtiden. Det här är ett problem för vår budgetplanering som man vill lyfta fram.

Men egentligen bad jag om ordet för att understöda fullmäktigeledamot Storgårds utmärkta kläm om att vi ser till att servicebehovet också på den svenska sidan fungerar och att vi inte får onödigt långa köer. Så jag vill alltså understöda Storgårds kläm.

Tack.

9.9.2015

Ledamoten Brettschneider

Värderade ordförande. Bästa fullmäktigeledamöter.

I rapporten om den psykiatriska servicen för barn och unga så framkommer alarmerande siffror, som inte kan lämnas obeaktade. Antalet patienter i behov av akut vård ökar, likaså behovet av psykoterapi. Den mediana väntetiden har ökat oroväckande från 14 dagar år 2013 till 26 dagar första halvåret detta år.

Lasten ja nuorten kasvava tarve psykiatrisista palveluista heijastaa nykyisiä yhteiskunnallisia ongelmia: työttömyyttä, taloudellisia ongelmia, eriarvoisuutta. Nämä ovat tosiasioita, joita palvelujen suunnittelussa ja soveltamisessa tulisi ottaa huomioon. Rajallisten resurssien kohdentaminen siihen, missä niitä eniten tarvitaan, on tärkeää. Riittäviä resursseja tarvitaan, ei vain psykiatrisessa hoidossa, vaan myös lastensuojelussa yleensä ja erityisesti ennalta ehkäisevässä työssä, jotta voitaisiin ehkä estää vakavampien mielenterveydellisten ongelmien syntymistä. Myös lastensuojelun asiakkaiden lukumäärä on noususuunnassa. Jääkö sen takia ennalta ehkäisevä työ taka-alalle tai kokonaan hoitamatta? Lapset ja nuoret eivät voi odottaa taloudellisen tilanteen paranemista ja sitä myöten ehkä resurssien lisäämistä. He tarvitsevat palvelunsa nyt.

Seurantaraportista ilmenee myös, minkä jo valtuutettu Storgård otti esille, että on puutetta ruotsinkielisten lasten psykoterapian puolella. Tarjonta ei riitä, vaan lapset joutuvat usein odottamaan suhteellisen pidempään kuin muut lapset tai turvautumaan suomenkielisiin palveluihin. Tämä on erittäin valitettavaa, koska kielihän on tärkein työväline mielenterveystyössä. Selityksenä tähän ongelmaan on, että ruotsinkieliset terapeutit hoitavat sekä ruotsin- että suomenkielisiä potilaita eivätkä voi pitää paikkoja vapaina odottamassa mahdollisia ruotsinkielisiä lapsia. Tähän pitää saada muutos. Eiköhän tämä ole lähinnä järjestely- ja joustavuuskysymys.

Ordförande. Bästa fullmäktigeledamöter.

Barns och ungas välbefinnande är en första rangens fråga, som kräver tillräckliga resurser och personal med en stark yrkeskunskap. Det här gäller det förebyggande arbetet inom barnskyddet, likaväl som barnskyddet i sig själv och enkannerligen inom det psykiatriska arbetet. Päivi Storgård pekade i sin taltur på uppenbara problem, också inom den svenska servicen. Jag förenar mig helt med henne och stöder därför också fullmäktigeledamot Storgårds kläm.

9.9.2015

Tack.

Valtuutettu Urho

Arvoisa puheenjohtaja.

Kun Helsingistä siirrettiin lastenpsykiatria HYKSiin, se tehtiin siksi, että psykiatrien saanti virkoihin oli vaikeaa. HYKSissä lasten psykiatreja on suomenkielisiä saatu virkoihin kohtuullisen hyvin, ruotsinkielisiä ei ole, koska he ovat yksityisillä lääkäriasemilla.

Lasten terveystakuutukset ovat yleisiä. Espoossa niitä käytetään kaikkein eniten. Tämä on vähän sivuasiasia, mutta kuitenkin ongelmaan liittävää, että Espoosta tulevat kaikkein vaikeinta hoitoa psykiatriassa saavat. He ovat olleet yksityisellä lääkäriasemalla vähän niin kuin tällaisen kiertävän hoidon varassa. Tämän takia perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon – siis Helsingin ja HYKSin – välille lasten psykiatriassa on saatu yhteinen hoitoketju. Ei kuitenkaan niin, että se ulottuisi sosiaalitoimeen ja opetustoimeen saakka.

On ollut monta ikävää tapahtumaa, joissa lapsi on aivan liian myöhään saanut tarvitsemansa hoidon. Ehkä tästä johtuen kouluissa, joissa edelleenkin siis toimii oppilashuoltotyöryhmä, edustettuna opettaja, kuraattori – siis tämä kuraattori on erittäin tärkeä sosiaalipuolella – ja sitten psykologi. Oppilashuoltotyöryhmä huomattessaan ongelmia olevan nykyistä herkemmin lähettää lapsen erikoissairaanhoidon HYKSin psykiatriaan, koska ei uskalleta ottaa sitä vastuuta, että avun tarvitsija jäisi apua vaille.

Lasten psykiatrian selvityksen HUSille antaneet lääkärit toteavat, että kovin usein apu olisi ollut parhaimmillaan silloin, jos perhe olisi saanut apua aamuihin: puuronkeittoon, säännölliseen kouluun lähtöön, puhtaat vaatteet, läksyt luettu. Perhehuoltoa enemmän kuin itse sen lapsen ongelmia, tai se sitten kilpistyy lapsen ongelmiin. Koulu sen huomaa ja lähettää aiempaa herkemmin erikoissairaanhoidon. Tämä palveluketju – sosiaalitoimi, opetus, perusterveydenhuolto, meidän terveyskeskuksemme ja erikoissairaanhoido – ei siellä alkupäässä nyt toimi. Toivon parempaa yhteistyötä.

9.9.2015

Valtuutettu Pakarinen

Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät valtuutetut.

Muutamia raportteja tästä lasten ja nuorten psykiatristen palvelujen toteutumisen seurannasta olemme tässä vuosien varrella jo saaneet luettavaksemme, ja tässä huomio kiinnittyy siihen, että vaikka kysyntä kasvaa, niin tulokset ovat olleet suhteellisen hyviä tämän raportin mukaan. Jopa niin, että nämä potilaskohtaiset kustannukset ovat alentuneet ilmeisesti sillä perusteella, että perinteisen osastohoidon korvaajaksi on kehitetty laajassa mitassa liikkuvaa avohoitoa niin kuin tässä kerrotaan, mistä olisi ehkä ollut mielenkiintoista kuulla vähän vielä enemmän.

Tässä raportissa mitataan ainakin tällaista asiaa kuin odotusajan mediaania ensikäynnille. Itselleni tässä tulee vähän sellainen mieleen, että seuraammeko me tässä raportissa ihan oikeita asioita eli tämän hoidon vaikuttavuutta, mikä tietysti olisi se kiinnostava tieto. Pahoittelen apulaiskaupunginjohtaja Viljanen, joka joutuu vähän niin kuin kylmiltään vastailemaan tämän tyyppisiin kysymyksiin, mutta olisi ihan mielenkiintoista kuulla näkemys siitä – tämä raportti näyttää oikeastaan aina hyvin samantyyppiseltä – että seuraammeko riittävästi hoidon vaikuttavuutta.

Kiitoksia.

Valtuutettu Holopainen

Kiitos, puheenjohtaja.

Paitsi että lasten ongelmat ovat lisääntyneet, niin tässä kyllä näkyy taustalla se ihan selvä seikka, että lasten määrä on myös kasvanut Helsingissä, ja mitä ilmeisemmin sitä ei ole huomioitu tässäkään asiassa niin kuin heikosti on muussakin budjetoinnissa huomioitu. Tämä asia pitäisi korjata, koska on ihan selvää, että arvioiden mukaan lasten määrä tulee joka vuosi kasvamaan Helsingissä tässä meidän lähinäkyvyytemme ajan.

Täällä käytettiin hyviä puheenvuoroja ennalta ehkäisystä. Kuten hyvin tiedetään, se olisi edullisempaa ja tehokkaampaa. Muun muassa yksi puhuja toi esiin, että koko hoitoketjun pitäisi ulottua sekä sosiaali- että koulun puolelle. Alkupää ei toimi. Tässä olisi parannettavaa myös niiden selvitysten mukaan, joita tarkastuslautakunnassa olemme tehneet.

9.9.2015

Oli kyse varhaiskasvatuksesta, neuvolasta tai kouluista, yhteistyö ei pelaa.

Tosiaan näistä lastensuojeluilmoituksista 35 % koskee 0–6-vuotiaita, ja tässä ei ole kyse pelkästään kouluista, vaan meidän pitäisi huolehtia myös siitä, että varhaiskasvatuksessa huomiointi toimii ja siellä olisi riittävästi resursseja. Suuret ryhmäkoot ja vähäisempi aikuisten määrä eivät todellakaan tule vähentämään näitä lasten psykiatrisia ongelmia. Kuten muissakin lasten palveluissa, pitäisi varautua nyt siihen, että lasten määrä tulee Helsingissä lähivuosina selkeästi kasvamaan.

Valtuutettu Malin

Arvoisa puheenjohtaja ja hyvät valtuutetut.

Kiitos hyvistä puheenvuoroista. On huolestuttavaa, että palveluiden tarve on kasvanut, ja on hyvin huolestuttavaa, että tämä on johtanut jonotusaikojen pitenemiseen. Päivät ovat lasten ja nuorten elämässä pitkiä. Perheiden arjen tukeminen olisi ensisijaista psykiatriin palveluihin nähden kuten täällä on todettu, mutta arjen tukeminen ei ole mahdollista, jos peruspalveluja heikennetään. Myös taloudellinen ahdinko näkyy perheiden arjessa. Kun perheet ajetaan nyt erilaisin päätöksin taloudellisesti ahtaalle ja kouluihin ja varhaiskasvatukseen kohdistetaan leikkauksia, psykiatrisen erikoissairaanhoidon tarve tulee varmasti jatkossakin kasvamaan. Voin vastata Anna Vuorjoen täällä esittämään kysymykseen: ei, tässä ei ole mitään järkeä.

Raportissa kerrotaan, että yhteistyötä lastensuojelun kanssa on kehitetty. Lastensuojelun kentältä olen saanut viestejä, että yhteistyö lasten psykiatrian kanssa onkin sujuvoitunut. Varmasti voitaisiin tehdä enemmän kuten täällä on jo todettu. Nuorten osalta taas hoitoon pääsy on lastensuojelun mukaan edelleen hyvin hankalaa. Lasten ja nuorten psykiatrian nivelvaiheessa hoito saattaa myös katketa. Nuoren ikä jänne voi olla lyhyt, ja hänen voi joskus olla vaikea sitoutua hoitoon. On äärimmäisen tärkeää, että nuoria motivoidaan hoitoon kaikin mahdollisin keinoin, sillä ongelmien hoitaminen myöhemmin on vielä hankalampaa. Ensisijaista kuitenkin on, että peruspalvelut saatetaan kuntoon. Tämä on varmasti inhimillisin ja taloudellisin ratkaisu.

Valtuutettu Urho (vastauspuheenvuoro)

Mari Holopaiselle vain tiedoksi, että synnytysten määrä ei ole lisääntynyt, muistaakseni tänä vuonna pienentynyt. Viime vuonna samaa tasoa

9.9.2015

kuin edellinen ja sitä edellinen vuosi. Eräissä kaupunginosissa toki lasten määrä lisääntyy.

Valtuutettu Alanko-Kahiluoto

Kiitos, puheenjohtaja.

Ovat tosiaan huolestuttavia tämän raportin luvut lasten osalta, mutta että se viestihän on selvä täällä, että varhaista puuttumista on liian vähän. Minä pidän erityisen huolestuttavana paitsi näitä maamme hallituksen suunnitteleimia toimia, joilla heikennetään varhaiskasvatusta ja mahdollisuutta puuttua riittävän varhain lasten mielenterveysongelmiin tai oirehtimiseen, niin myös sitä, että kaupunki omilla toimillaan heikentää koululaisten mahdollisuutta päästä ajoissa tarvitsemaansa hoitoon. Tämä koulupsykologien asiakasmäärien kasvattaminen, josta valtuutettu Malin puhui tuossa aikaisemmin, on erityisen huolestuttavaa. Meillä on Helsingissä kuitenkin alueita, kouluja, joissa esimerkiksi 65 % oppilaista on maahanmuuttajataustaisia ja usein taustaltaan aika traumaattisista oloista tulevia ja nuorella iällä jo hyvin kipeitä asioita kokeneita lapsia ja nuoria.

Haluaisin kiinnittää myös huomiota siihen, mistä valtuutettu Storgård puhui, eli meillä ei ole olemassa Helsingissä tällä hetkellä maahanmuuttajataustaisille asukkaille, ei lapsille eikä aikuisille, minkäänlaisia erityispalveluita täällä psykologisen tai psykiatrisen hoidon puolella. Kun me puhumme tästä humanitäärisestä kriisistä ja niistä oloista, joista meillekin Helsinkiin toivottavasti tulee uusia asukkaita, niin tämä on sellainen aspekti, joka pitäisi ihan ehdottomasti huomioida. Tuossa aikaisemmin oli jo puhetta siitä, että vastaanottokeskuksissa pitäisi olla tarpeen mukaista terveydellistä palvelua. Valtuutettu Sumuvuori puhui siitä hyvin. Toivon, että tämä psykologinen puoli muistetaan myös.

Valtuutettu Holopainen (vastauspuheenvuoro)

Tuohon Ulla-Maija Urhon puheenvuoroon: Helsingin väkiluku on kasvanut viime vuonna, ja myös lasten määrä on kasvanut Helsingissä. Käsitin, että ilmeisesti olit viitannut synnytysten määrään ja tehnyt tämän pohjalta tätä, mutta en viitannut synnytysten määrään omassa puheenvuorossani, vaan lasten määrään, jota lisää tietysti myös esimerkiksi maahanmuutto ja kuntarajojen sisällä muuttaminen.

9.9.2015

Ledamoten Storgård

Tack, ordförande. Bästa fullmäktige.

Seison nyt tässä toisessakin ominaisuudessa. Olen Koulutetut kokemusasiantuntijat ry:n puheenjohtaja. Kävin viime viikolla keskustelemassa ja puhumassa kokemusasiantuntijoiden ja HUS Psykiatrian yhteisessä seminaarissa. Se, että Helsinki on jättänyt kokemusasiantuntijat lähinnä orrelle soittelemaan, on huono juttu. Nimittäin kokemusasiantuntija, joka on koulutettu toimimaan omista kokemuksistaan lähtöisin hoitohenkilökunnan, oppilaitosten, poliittisten päättäjien ja virkamiesten kanssa, voi sekä estää inhimillisiä tragedioita että parantaa hoitopolkuja niin, että tuloksia tulee myös sinne viivan alle. Säästää yksinkertaisesti rahaa sillä, että heillä on käsitys siitä, miten jouhevimminkin asiat voitaisiin ratkaista. Tätä työtä tehdään siis työryhmissä yhdessä muiden toimijoiden kanssa – ei suinkaan niin, että kävellään virkamiesten tai hoitohenkilökunnan yli.

Suosittelisin lämpimästi, että Helsinki ottaisi tällaisen käytännön niin kuin HUS Psykiatriassa, jossa kaikissa johtokunnissa on kokemusasiantuntija mukana. Heillä on erittäin hyvät kokemukset siitä. Myös Keski-Suomen sairaanhoitopiiri käyttää aivan säännöllisesti kaikissa elimissään kokemusasiantuntijoita. Yleensä ihmisiä jotenkin kohdellaan ulko- ja yläpuolelta. Varsinkin silloin, kun on kysymyksessä psyykkisistä sairauksista kärsiviä ihmisiä, jotenkin tuntuu siltä, että he eivät ole osallisena edes omaan hoitoonsa. Tällä voitaisiin nopeuttaa asioita, selkiyttää niitä ja saada parempia tuloksia aikaan. Psyykkiset sairaudet eivät ole ihan mitä tahansa.

Toinen juttu hoitoon pääsemisessä on se, että sairastuneella on aina todistustaakka. Sinun pitää todistaa olevasi riittävän sairas, jotta saat hoitoa. Missä muussa sairaudessa, fyysisessä sairaudessa, tapahtuu näin? Jos sinulla on jalka poikki, niin sinun pitää todistaa se, että sinun jalkasi on poikki, jotta pääset sitten kipsattavaksi. Tämä on totuus, mikä psyykkisellä puolella on, ja toivon todella, että valtuutetut ymmärtävät sen. Tämä on vakava paikka, nämä ovat elämän ja kuoleman kysymyksiä.

Kiitos.

Apulaiskaupunginjohtaja Viljanen

Hyvä puheenjohtaja.

9.9.2015

Haluan kiittää keskustelusta. Paikallistin kolme kysymystä. Yrjö Hakanen kysyi sitä, että raportissa todetaan, että selvitetään tarkemmin, mistä syistä ja mitä reittiä helsinkiläislapset akuuttiin hoitoon ovat päätyneet. Valitettavasti HUSista ei ole vielä saatu tätä selvitystä, raporttia, joten tähän ei ole valitettavasti tämän tarkempaa vastausta.

Valtuutettu Johanna Sydänmaa kysyi, miten sosiaalivirasto tukee varhaiskasvatusvirastoa ja valmentaa henkilöstöä psyykkisten ongelmien tunnistamiseen päiväkodeissa. Tässä tehdään jatkuvasti yhteistyötä. Kynnys yhteydenottoon on erittäin matala, ja yhteistyön muoto on, että sosiaali- ja terveystieteiden virasto järjestää muun muassa varhaiskasvatusviraston henkilökunnalle koulutusta, on yhteisiä palavereja, joissa käsitellään haasteellisia asioita sekä esimerkiksi neuvolatarkastuksia tehdään päiväkodeissa.

Valtuutettu Pia Pakarinen esitti haastavan kysymyksen: seurataanko riittävästi hoidon vaikuttavuutta? Minulla on onneksi täällä erittäin asiantuntevaa apua, ja tällä yhteistyöllä totean, että ei. Se on vielä meillä lapsenkengissä. Vaikuttavuuslukuja on useitakin, mutta erittäin vaikeaselkoisia.

Kiitos. Ja kiitos keskustelusta.

209 §

Esityslistan asia nro 12

HELSINGIN KAUPUNGIN TYÖTERVEYS -LIKELAITOKSEN PERUSTAMINEN

Apulaiskaupunginjohtaja Viljanen

...merkittävän osa, koska kaksi viimeistä kuvaa ehkä ovat kaikkein mielenkiintoisimmat nähdä. Helsingin kaupungin Työterveyskeskus tarjoaa palveluja ainoastaan Helsingin virastoilla ja konsernin laitoksilla. Sillä on 40 000 asiakasta, ja kun Helsinki tämän vuoden alusta yhtiöitti monta Työterveyskeskuksen asiakasta – Helenin, Helsingin Sataman, Hekan, Helsingin kaupungin Palvelut – niin se merkitsi sitä, että Työterveyskeskuksen asiakaskunnasta 10 % on tänä päivänä yhtiöitä. Hel-

9.9.2015

sinki menettää tai on menettänyt siis tämän seurauksena tänä vuonna vähintään 800 000 euroa Kela-korvauksia.

Työterveys on keskeinen osa, kiinteä osa, kaupungin henkilöstöhallintoa ja työhyvinvointia. Se on tarkoitettu meidän omalle henkilöstöllemme. Meillä ei ole ollut sellaista aikomusta, että millään tavalla näitä palveluja tarjottaisiin markkinoille, koska markkinapalveluita on Helsingissä paljonkin yksityisille tarjolla. Kuntalaissa on yhtiöittämisvelvoitteesta säädetty nimenomainen poikkeus, ja se poikkeus perustuu siihen tilanteeseen, kun kyseessä on tavanomainen henkilöstöetu, joka tuotetaan palvelussuhteen perusteella. Työterveyskeskuksen toiminta täyttää täysin tämän. Edellytyksenä on, että tällöin hinnoittelun on oltava markkinaperusteista, mutta Työterveyskeskus toimii jo nyt nettobudjetoituna, jolloin se on kustannusvastaavaa.

Liikelaitostaminen on luonteeltaan tekninen muutos tässä tilanteessa. Ei muuta palveluperiaatetta, palveluja, ei vaikuta henkilöstön asemaan, ei muuta palveluhinnoittelua. Nykyinen henkilöstö siirtyy entisiin ehdoin. Tässä ei tarvita edes siirtopäätöstä, että henkilöstö siirtyy liikelaitoksen palvelukseen.

Tässä vielä kuva siitä, että tällä hetkellä Tyke hakee kustannusten perusteella Kela-korvauksia, joista siis vähennetään yhtiöiden maksamat maksut tuloina, jolloin tuki haetaan pienemmästä summasta. Jatkossa liikelaitostamisen jälkeen kanslia hakisi Kela-korvaukset Tyken laskutuksen perusteella, joka perustuu palveluihin. Silloin korvaukset haetaan suuremmasta summasta ja Helsinki saa vähintään 800 000 euroa enemmän Kela-korvauksia.

Tässä vielä pari viimeistä kuvaa. Kela-korvausten merkitys yhteiskunnassa on todella iso. Ne ovat 10 vuodessa siis kaksinkertaistuneet 150 miljoonasta noin 300 miljoonaan euroon. Voi jo kysyä sitä, että kasvaako tässä hyöty edes samassa suhteessa. Mutta Työterveyskeskuksen toiminta on erittäin kustannustehokasta, eli Työterveyskeskus on onnistunut hillitsemään tätä kustannusten nousua verrattuna alaan ja muihin toimijoihin aivan erinomaisesti. Meillä sairaanhoidon tutkimuksia tehdään vain tarpeeseen, oikealla tavalla kohdennettuna, ja tämä on ollut se nimenomainen syy, niin kuin voitte havaita, että vaikka alalla yleisemmin kustannus ? on ollut huomattavan nousujohteista, niin meillä kuitenkin kustannukset on pystytty pitämään hallinnassa. Eli meillä on erittäin tehokas Työterveyskeskus.

Kiitos.

9.9.2015

Valtuutettu Rissanen

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja.

Kaupunginhallituksessakin kuultiin asiantuntijoita tästä aiheesta, ja apulaiskaupunginjohtajalle kiitos selvityksestä. Se on selvää, että nykymallista kannattaa siirtyä eteenpäin ihan näitten korvauksien saamiseen kuten todettiin. Mutta meidän ryhmässämme nähtiin, että liikelaitoksen sijaan tässä vaiheessa kannattaisi siirtyä suoraan yhtiömuotoon. Tässä sote-sektorilla on tulossa monentyyppistäkin muutosta tulevien vuosien aikana, ja on hyvä olla sitten Helsingin kaupungin työterveydelläkin valmius toimia ihan yhtiömuodossa. Sen takia teen palautusehdotuksen, että asia palautettaisiin uuteen valmisteluun niin, että liikelaitoksen perustamisen sijaan käynnistetään Helsingin kaupungin työterveyden yhtiöittäminen.

Kiitos.

Valtuutettu Koulumies

Puheenjohtaja.

Minustakin yhtiöittäminen on parempi vaihtoehto, eli kannatan Rissanen palautusesitystä.

Valtuutettu Urho

Arvoisa puheenjohtaja.

Kannatan palautusta. Se työ, mikä kuitenkin nyt tehdään liikelaitokseen muuttumisessa, on tietyllä lailla valmistautumista osakeyhtiömuotoon menemiseen. Uskon, että Helsingin työterveysliikelaitoksen perustat ovat niin hyvät, että kyky toimia osakeyhtiömuotoisena täysin Helsingin omistamana yhtiönä takaisi paremman lopputuloksen seuraavien 5 vuoden aikana.

Valtuutettu Rantanen

En kannata palautusta. Nyt kokoomuksessa ei ole ymmärretty, että yhtiöittäminen tässä tilanteessa tarkoittaisi aika isoja taloudellisia siirtymiä kaupungilta pois. Eli silloin kaikki tämän yhtiön tekemät laskutukset kaupungille näistä palveluista, joita se kaupungille tekee, tulisivat ar-

9.9.2015

vonlisäveron piiriin. Ainakin näin olen ymmärtänyt. Sen lisäksi omaisuuden apportoiminen tarkoittaisi myös lisää veroseuraamuksia, jotka eivät ole kannattavia. Ennen tällaista esitystä pitäisi selvittää nämä asiat kyllä huolellisemmin, ja minun mielestäni tämä on ollut esilläkin. Ehkä apulaiskaupunginjohtajalla on tähän jotakin sanottavaa, mutta minun mielestäni missään tapauksessa ei pidä mennä äänestämään tätä asiaa näin, ennen kuin on selvitetty, minkälaiset taloudelliset vastuut kaupungille siitä seuraisi.

Siitä olen vakuuttunut, että tämä liikelaitosmalli on nyt järkevä, ja se on ? kaupungille ymmärtääkseni satojen tuhansien arvoisia vuodessa – muistaakseni oliko se 800 000 vai paljonko se noissa luvuissa näkyy. Liikelaitostaminen on järkevää, kun se toimii nimenomaan kaupungin omien palvelujen tuottajana, mutta tämä yhtiöittämisvaihtoehto ei ole mitenkään hintalaputon. Pelkästään ideologisin perustein yhtiöittäminen ei ole mielekäästä. Sen pitää olla aina järkevää, kannattavaa ja perusteltua.

Apulaiskaupunginjohtaja Viljanen

Kiitos.

Tähän kysymykseen haluan tosiaan sanoa sen, että tässä selvitettiin myös työterveyden yhtiöittäminen. Meillä on siitä selvitys. Kaupungin kanslia ja meidän konsernihallintomme ovat tehneet tässä hyvää työtä. Jos tämä olisi yhtiö, niin tosiaan meillä ei olisi arvonlisäveron palautusoikeutta, eli se merkitsisi lähes 30 %:n korotusta hintaan. Myös tässä alkuvaiheessa tulisi mahdollisesti kyseeseen omaisuuden siirtovero, ja jos sitten yhtiö tuottaa voitollista tulosta, niin siitä jouduttaisiin maksamaan vero. Myös sen käyttäminen käy vaikeammaksi, koska sinne tulevat myös kilpailutuksen säännöt silloin, kun sitä sitten käytettäisiin.

Kiitos.

Valtuutettu Hakanen

Kiitos, puheenjohtaja.

Minä en myöskään kannata palautusta. Tässä on nyt hyvä, että kaikki valtuustoryhmät tietävät, mitä kokoomus valmistelee. Kun tätä työterveydenhuoltoa liikelaitostetaan, kerrotaan, että pitäisi mennä suoraan yhtiömuotoon, ja jos ei voida, niin tämä on kuitenkin valmistautumista yhtiömuotoon. Minkä takia? Me kaikki tiedämme, että se tulee kaupun-

9.9.2015

gille kalliimmaksi, jos teemme niin kuin kokoomus haluaisi, syistä, joita apulaiskaupunginjohtaja toi esille. Henkilöstön kannalta pitkäjänteinen, suunnitelmallinen ja kaupungin olosuhteet tunteva työterveydenhuolto on ilman muuta parempi kuin jatkuvasti kilpailutusten kautta poukkoileva työterveydenhuolto. Eli ainoaksi syyksi jää kokoomuksen pyrkimys tuottaa kavereilleen uusi bisnes. 40 000 työntekijän työterveydenhuolto halutaan siirtää niin pitkälle kuin mahdollista kilpailutusten avulla yksityisiin käsiin kauppakamarin kavereiden hoidettavaksi. Minusta on toivottavaa, että kaikki ryhmän todella näkevät tämän ja ottavat itse selvän kannan. SKP ja Helsinki-listat vastustavat ehdottomasti tällaista ideologista yhtiöittämistä.

Valtuutettu Urho

Arvoisa puheenjohtaja.

Kuulimme apulaiskaupunginjohtajan esityksestä, miten tytäryhtiöiden henkilökunnan työterveyshuollosta luovuttiin ja sillä lailla pienennettiin tuotettavaa työterveyshuollon palvelujen niin sanotusti markkinaosuutta. Kun täällä on Helsingin alueella useita kuntayhtymiä, joilla on omat työntekijämääränsä – esimerkiksi HUSissa 22 000 työntekijää tällä hetkellä – olisi toki kannattavaa, että meillä olisi kunnallinen osakeyhtiö, työterveyshuolto, joka voisi näille markkinoille myydä palvelut ja sillä lailla kasvavan volyymin ja hyvän osaamisen kautta saada palvelut laajemmalle ja tuottaa kaupungille lisäarvoa.

Valtuutettu Vuorjoki

Kiitos, puheenjohtaja.

Tässä kokoomus nyt puhuu kannattavuudesta. Kuitenkin sellainen näkökulma, joka ei ole tullut tässä esille, on demokraattisuus eli että liikelaitoksessa esimerkiksi luottamushenkilöitten mahdollisuus saada tietoa on paljon parempi kuin yhtiössä. Eli onko tämä demokratianäkökulma kokoomusten mielestä täysin merkityksetön?

Kiitos.

Valtuutettu Männistö

Arvoisa puheenjohtaja.

9.9.2015

Ajattelin olla aika pidättäytyväinen tämän asian kommentoimisessa, mutta totean nyt kuitenkin sen, että yleisesti työterveyshuollon palvelut, olivatpa ne yhtiömuodossa tuotettuja tai muussakin muodossa tuotettuja, ovat arvonnlisäverovapaita. Siihen on säädetty tiettyjä poikkeuksia, mutta lähtökohta on se, että yksityinen terveydenhuollon palvelutuottaja – olipa se yhtiö, osuuskunta, yhdistys tai säätiö, joka tuottaa yksityisen terveydenhuollon lainsäädännön pohjalta työterveyshuollon palveluita – on arvonnlisäverovapaa. Sillä tavalla toivoisi tietysti, että faktapohja on täysin selvitetty. Tähän on tiettyjä poikkeuksia, jotka voivat päteä myös tähän kyseiseen tilanteeseen, mutta yleissääntö on tämä.

Valtuutettu Muttilainen

Kiitoksia, puheenjohtaja.

Kyllä me sen tiedämme, että kokoomus varmaan yhtiöittäisi jalkakäytävätkin, jos se olisi vain mahdollista. Ei minulla muuta.

Kiitos.

Valtuutettu Hakanen

Kiitoksia, puheenjohtaja.

On kiinnostavaa, missä ominaisuudessa valtuutettu Männistö käytti äskeisen puheenvuoron: Mehiläisen terveydenhuollon palvelujen ulkoistamisesta vastaavana toimihenkilönä ja kauppiana vai kaupungin etuja ja helsinkiläisten, tässä tapauksessa henkilöstön, etuja valvovana luottamushenkilönä. Minulle jäi vähän epäselväksi tämä.

Valtuutettu Rauhamäki

Eiköhän tässä ollut lähtökohtaisesti korjaus siihen, mitä apulaiskaupunginjohtaja ilmoitti, että työterveyshuollon palvelut olisivat arvonnlisänverollisia, kun näin ei oikeasti ole. Minusta se oli ihan paikallaan, ja valtuutettu Männistö käytti varmaan valtuutettu Männistönä ihan tämän puheenvuoron, jossa hän korjasi tämän virheellisen käsityksen, joka täällä annettiin meille.

9.9.2015

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTO
HELSINGFORS STADSFULLMÄKTIGE

Mari Puoskari
puheenjohtaja
ordförande

Tiina Teppo
johtava asiantuntija
ledande sakkunnig

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty:
Protokollet justerat och godkänt:

Sami Muttilainen
kaupunginvaltuutettu
stadsfullmäktigeledamot

Laura Kolbe
kaupunginvaltuutettu
stadsfullmäktigeledamot